

PEDAGÓGUSOK LAPJA

LXIX. ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA
ÉS HÍRLEVELE – 2013. OKTÓBER 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

10.

OLVASÓKÖNYV

Az ártatlanság kora és Az eltűnt idő nyomában Egy nagy, sötétlő erdőbe jutottunk, ahol A bűnbeesés után Iskola a határon, a Magánbűnök és közérkölcsek; Káosz, Mesemáraton, Iszony! Az Isten háta mögött nincs Irgalom, Az új földesúr A kaméleon árnyéka, Az Éden sárkányai Hivatalnokok. Övük a hatalom. Nekik Az ötvenes évek Az ígéret földje, nekünk az Isten ígája A múlt üzenete, Az egydimenziós ember Útvesztője. Úri muri.

Itt ma nincs Északnyugati átjáró, Édentől keletre nincs Galaxis útikalauz stopposoknak! Itt Állatfarm van, Üvöltő szelek és Élet helyett órák. Már tudjuk, azután, hogy megjelent az Írás a falon, Egymás szemében Elvész a nyom, A ragyogás. A tolvajok kertjében A megbízás A cinkosé, A harminc ezüstpénz az Aranysárkányé, A félelem bére A nyomorultaké. Rókák a szőlőben, A többi néma csend. Kazahiniában Macskajáték folyik, A történet vége A 22-es csapdája: Büszkeség és balítélet, Bűn és bűnhődés.

A Rokonok országában A tanító nem Egy magyar nábob, A lámpás a Sorstalan-ság Régimódi történetét írja. Cifra nyomorúság! József és testvérei mindig azt vallották, Légy hű magadhoz, de Az öreg hölgy látogatása után nincsenek Párhuzamos történetek. Kompország katonái számára A lét elviselhetetlen könnyűségét Elfújta a szél. Az ötödik pecsét most is A legyek uraé!

Pedig Ha meghal a nap, ha A varázsló sétálni indul, akkor eltéved Ábel a rengetegben, és csak A nap szerelmese tudja majd egyedül, hogy ő az, Akiért a harang szól. Ott, ahol A varázsló eltört pálcaját, csak Koldus és Királyfi, Mágia és okkultizmus és Kőbe zárt fájdalom marad. A varázshegyen csupán a Zabhegyező víz majd Virágot Algernonnak.

Tanár úr kérem, ez az Apák könyve! Az igazak tudják, az Oroszlánkölykök számára Most és mindörökké ön írja a Sorskönyvet. Életutak, Darabbér, Utas és holdvilág, Isten elfelejtett nyelve, az álom: Lét és tudat. Döntetlen egy pillanatig.

Nyugaton a helyzet változatlan; Apák és fiúk, A bizalom hálója. A Puszták népe, A maratoni sereg Úton Valahol Európában. A végtelenség szomja hajtja őket. Lesz-e számukra Hazatérés? Az elveszett paradicsomban a Tavasz vízek hoznak majd Feltámadást?

Ez a könyvcímekből összeállított történet lehetne asszociációs játék, de „tücsökszakos” hévvel inkább a mai magyar valóság, a közélet és a közoktatásból közneveléssé tett kis magyar abszurd tükrének számom. Kényelmetlen belenézni? Igen, az!

Sajnos, már a pontos idejét sem tudjuk megmondani annak, mikor történt, de tízmillió egyed országga lettünk. Így válhattunk a hol korbáccsal fenyegető, hol mézesmadzaggal csalogató hatalom játékszerévé. S játszik is velünk: „Ne arra figyeljenek, amit mondok, hanem arra, amit teszek.” A következmény: az egyéni érdek mindenek feletti igazolása, és az önzés labirintusába száműzött szolidaritás.

A gyengék, a lusták, a tájékozatlanok menedéke a félelem lett, de azt elvárják, hogy mások kaparják ki számukra a gesztenyét. Sültgalamb helyett még megteszi. Ha az sincs, akkor bűnbakot keresnek a valódi bűnös helyett. A józan ész kalitkába zárva, sem érdem, sem eredmény nem számít! Ahol valójában az (ellen)érdekek mozgatják a szálakat, csak az önfelmentő, fortélyos érzelmek igazgat. Itt még a gyertyalángnyi fellobbanások is csak az egyén érdekeit szolgálják, a lázadócskák pusztán önnön körüktől várnak visszacsatolást, a többiek jussa a kirekesztés. A közönyösök pedig vagy a majdani húsfazék reményébe vetett hit kétes képviselőinek hamvadó tűzéhez ülnek melegegden, vagy halotti tort ülnek a karakteryilkosságok áldozatai felett. Nem véletlen, hogy őket még Dante is a Pokol legmélyebb bugyraiba üzte!

Mi lesz veled, emberke? Quo vadis?

Millei Ilona

A TARTALOMBÓL

Bűnbakkeresésben jók vagyunk

A szakszervezet, az a tagság. A tagság tud cselekedni. A szakszervezet nem az elnök. Az elnök nem magányos harcos. Az elnök akkor tud eredményesen fellépni, ha sokan vannak azok, akik követik. (Szűdi János)

2

A rendszert tovább javítani...

A szakszervezet az Alkotmánybírósághoz fordult amiatt, hogy a Nemzeti Pedagógus Karban kötelező a tagság, és a köznevelési törvény késői módosítása, illetve a későbbi megjelent kormányrendelet kihirdetése okán is.

3

A köznevelési törvény áldozata...

A gyerekek körében radikálisan megnőtt a valós pulmonológiai okokkal nem magyarázható légzési problémák aránya, van, aki anynyira retteg a tornaórától, hogy a szó szoros értelmében kezét-lábát töri. (Szigeti Ildikó)

4

Börtön az iskola?!

Ráadásul demokratikus országokban nem megszokott gyakorlat az sem, hogy a gyerekeknek személyi igazolványt vagy egyéb igazoló okiratokat kelljen maguknál hordani. (Salamon Eszter)

7

Átsorolták a pedagógusokat

A szakszervezeti oldal kérte, ismerjék el túlmunkaként a 26 óra feletti tanítást, fizessenek érte óradíjat, valamint, hogy a cafetériát mindenkire terjesszék ki. Megkérdeztük államtitkár asszonyt, támogatja-e a javaslatokat.

8

A kritikátlan szervilizmus jegyében

Szeptemberben a Nemzeti Pedagógus Kar létrehozásának híre váltott ki nagy felháborodást. Ezzel kapcsolatban Gerő András történész, Magyar György ügyvéd és Kolláth György alkotmányjogász véleményét kérdeztük.

9

Új csendes generáció

Új csendes generációnak nevezték el a most 15–29 éves fiatalokat a nagyszabású ifjúság 2012 kutatás készítői. A Horthy-korszak fiataljaira hasonlítanak a leginkább: a szüleik értékrendjét nem kérdőjelezik meg, a lázadás távol áll tőlük.

10

Az emberiség történelmi lépése...

Arra a legkevésbé sem valószínű esetre, ha idegen civilizációk találkoznának a földi hírvívóval, a Voyager-ikrek egy-egy arannyal bevont lemezt visznek magukkal. A korong címe A Föld hangjai.

13

Bűnbakkeresésben jók vagyunk

A nyugdíjas oktatáskutató megtalálta – s a Facebookon ki is hirdette –, ki a felelős a pedagógusok sanyarú sorsáért. Nem a pedagógusokat hibáztatja, akik közül sokan, nagyon sokan tapsoltak örömben, amikor a Fidesz-parlament a hatalomátvétel után néhány nappal eltörölte a buktatás tilalmát, a szöveges értékelést. Nem a pedagógusokat hibáztatja, akik közül sokan, nagyon sokan akkor is tapsoltak örömben, amikor a Fidesz-parlament leszállította a tankötelezettséget 16 éves korra, amikor megengedte a tanköteles tanulók kizárását – akár az első évfolyamon – az iskolából, amikor megemelte a tanulók tanóráinak a számát, amikor megvonta a szülői, a tanulói érdek-képviselői szervek érdemi beleszólási jogát az iskolai ügyekbe, amikor megszüntette az önkormányzatok iskolaalapítási és -fenntartási jogát. Nem, a nyugdíjas oktatáskutató – és nem egyedül ő – annak a szakszervezetnek az elnökét vádolja a pedagógustársadalom elárulásával, aki az akkor még közoktatási törvény első szakmai anyagának megjelenése óta következetesen felhívta mindenki figyelmét a szövegben elrejtett ellentmondásokra, a hatástanulmányok hiányára, a várható többletköltségekre és azok várható következményeire. A nagy nyilvánossághoz is eljuttatott figyelmeztetések nem találtak meghallgatásra. A szakma, a szülők, a társadalom túlnyomó többsége, a sajtó képviselői nem akarták megérteni, miért rossz, miért elfogadhatatlan az oktatás államosítása. Szinte egyedül maradt azzal a véleményével, hogy az állam nem lehet alkalmas egy ilyen rendszer működtetésére, s hogy az államosítás nem megoldja, hanem tovább rontja a legrosszabb helyzetben lévő családok iskoláztatási esélyeit. A Fidesz-bérencnek kinevezett elnök négyszer – legutoljára május 1-jén – próbálta meg utcára vinni azokat, akik hozzá hasonlóan gondolkodnak a közoktatás és az önkormányzati rendszer szétveréséről. A résztvevők még a legsikeresebb megmozduláson is alig tömtek be az államtitkárságra lefokozott oktatási ügyeket (félre)kezelő szervezet előtti utcát. Hol voltak azok, akik most azt kérdezik, mit tesz a szakszervezet annak megakadályozására, hogy beteljesedjen az a törvény, amely hivatallá minősítette az iskolát, megfosztva minden szakmai önállóságától, a munkáltatói jogok gyakorlásától, saját költségvetésétől? A törvény megszületését nem lehetett megállítani, s ebben szerepe van mindenkinek, aki jól érezte magát a bizakodó-közönyös-értetlenkedő szerepben. A pedagógus és a kibic most szerepet vált, bűnbakot keres és talál. Saját magába nem néz. Saját magától nem kérdezi: tettem-e valamit, nem kellett volna még többet tennem?

Mi is a szakszervezeti elnök bűne? A bűne az, hogy a Pedagógus Sztrájbizottság tagjaként tárgyalóasztalhoz kényszerítette a kormányt. A tárgyalások eredményeképpen megállapodás született, amelyet – ellentétben a tárgyaláson végig jelen lévő, a szövegezésben aktívan közreműködő, majd az utolsó pillanatban a tárgyalóasztaltól felálló másik szakszervezet elnökével – két további elnöktársaival együtt aláírt. Nem csak aláírt, hanem következetesen harcolt az abban foglaltak végrehajtásáért. Senki nem tud választ adni arra kérdésre, hogy a megállapodás nélkül bevezette volna-e a Fidesz – eredeti szándéka szerint – az új munkarendet, akkor is, ha egyetlen fillér sem jut a jelentős többletmunkáért a pedagógusoknak. Senki nem tud választ adni arra a kérdésre, hogy megállapodás hiányában – heti 22 óra tanítási idő helyett – hány tanóra alapulvételeivel számolták volna ki a finanszírozott álláshelyeket. Kétóránként tízezer pedagógus-álláshely válik feleslegessé. Senki nem tud választ adni arra a kérdésre, hogy megállapodás hiányában bezárták volna-e az eredeti tervek szerint párhuzamos osztályok nélkül működő, közel 600 általános iskolát. A mi lett volna, ha.... kérdéssel értelmetlen, a tényekkel viszont kell foglalkozni. A megállapodás alapján sikerült kierőszokolni, hogy a

kormány rendeletben rögzítse, milyen egyéb foglalkozást rendelhet el a munkáltató a tanórák mellett, mikor rendelhet el a munkáltató eseti helyettesítést a 26 óra felett, milyen feladatok ellátására kötelezhető a pedagógus az iskolai bentartózkodás ideje alatt, milyen eljárás szerint folyik a minősítés, és milyen követelményekre épül. Tény az is, hogy az új díjazási rendszert kiterjesztették a pedagógiai intézetekben, a szakszolgálatokban, a nevelési tanácsadóknak, a logopédiai intézetekben, a gyermekvédelmi intézményekben foglalkoztatott szakemberekre is. Tény az is, hogy a kollektív szerződés tartalmában még nem sikerült megállapodni.

Köpködés és bűnbakkeresés helyett arra kellene választ adnia mindenkinek – aki felébredt attól, hogy nemcsak a tanulóknak, hanem neki is rossz az iskolában – mit kellene tenni azért, hogy a helyzet megváltozzon? Az biztos, hogy a legrosszabb válasz erre a kérdésre az, hogy kilépek a szakszervezetből. Éppen ellenkezőleg, most kellene mindenkinek összefognia. A szakszervezet, az a tagság. A tagság tud cselekedni. A szakszervezet nem az elnök. Az elnök nem magányos harcos. Az elnök azt teheti, amire a tagság felhatalmazza. Az elnök akkor tud eredményesen fellépni, ha sokan vannak azok, akik követik.

Erre a tanévre sikerült megmenteni közel 600 iskolát, sikerült megmenteni több tízezer pedagógus munkahelyét. Erre a tanévre! Ahhoz, hogy jövőre se záródjanak be az iskolakapuk, ahhoz, hogy a pedagógusok biztosak lehessenek abban, hogy a következő tanévekben is lesz munkájuk, nem elég bűnbakot keresni és találni. Ehhez összefogásra és kormányváltásra van szükség!

Szűdi János

(A cikk 2013. október 2-án megjelent a Népszavában)

KÜRT: újabb elismerés

A Hungarikum Bizottság döntése alapján a „KÜRT Adatmentés” Magyarország legjelentősebb értékei közé tartozik, és így bekerült a Magyar Értéktárba. A szeptember végén közzétett listába egyetlen szellemi, műszaki megoldásként választották be a KÜRT egyedi álló know-how-ját, ez újabb elismerése a világhírű magyar szürkeállomálynak. Az adatmentési technológiát Kürti János szabadalma alapján a KÜRT csapata fejlesztette tovább, és tette világhírűvé. Részben az adatmentés tapasztalataira alapozva a KÜRT a 90-es években az elsők között jelentkezett IT biztonsági és információbiztonsági megoldásokkal Magyarországon. Az adatmentéshez hasonlóan ezen a területen is vezető szerepet tölt be.

OLVASD, ÉS ADD TOVÁBBI!

A Pedagógusok Lapja évi előfizetési díja 5 százalékos áfával 4500 forint. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek csekket postázunk.

Az egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 120 000 forint, a félszemes 60 000, a negyedoldal 30 000 forint. Az apróhirdetés szavanként 60 forint. Minden egyes díjtételt 27 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Az OKÉT tevékenységében részt vevő

Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) hivatalos hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: Millei Ilona

Technikai szerkesztő: Márfiné Bécsi Erika

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levél cím: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8453

Felélős kiadó: Galló Istvánné elnök

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4500 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

A RENDSZERT TOVÁBB JAVÍTGATNI NEM LEHET!

Galló Istvánné: az iskolákban előállt helyzetért a felelősség nem a pedagógusokat terheli

Három héttel a tanítás megkezdése után a Pedagógus Szakszervezet (PSZ) vezetői – az országot járva – azt tapasztalták, hogy a köznevelési törvény szeptember 1-jén életbe lépett változtatásai következményeként kaotikus állapotok uralkodtak az iskolákban. Bár a PSZ két éve folyamatosan figyelmeztetett rá, az oktatás minden érintettje most szembesült azzal, hogy az Orbán-kormány oktatásátalakítása milyen következményekkel jár – hangzott el a szakszervezet szeptember 23-i sajtótájékoztatóján. Galló Istvánné, a PSZ elnöke arra is emlékeztetett: reális és megvalósítható célok érdekében készek a nyomásgyakorlás legkeményebb eszközével is élni.

A PSZ elnöke elmondta, a pedagógusok most szembesülnek az olyan régóta várt életpályamodell igazságtalanságával, azzal, hogy az új kereseti besorolásuk nem ismeri el a többletmunkát, a minőségi munkát és azt a többlettudást, amelyet a szükséges alapidiplomán kívül több tízezer pedagógus megszerzett. Megjegyezte, a pedagógusok minősítési rendszere nem fogja garantálni az oktató-nevelő munka minőségének a javulását. Kijelentette: a kormány, ahogy a társadalmat is, úgy a pedagógusok társadalmát is megosztotta.

Galló Istvánné úgy vélte, a kötelező tagság a Nemzeti Pedagógus Karban arra ad majd lehetőséget, hogy az oktatás-nevelés központosított iránya miatt kifogást emeljenek eltávolítsák a rendszerből. A hatalomnak való megfelelési kényszer miatt a pedagógusok munkaterheit az intézményvezetők, a tankerületi vezetők önkényesen növelik, a jogszabályban kihirdetett finanszírozott álláshelyek kiszámítását figyelmen kívül hagyják, az üres státusokat nem töltik fel, nem vesznek fel új pedagógusokat, helyette a tantestület tagjai között osztják szét az órákat, és ezért a többletmunkáért nem fizetnek. A meghirdetett, egész napos iskolában való tartózkodás feltételei nincse-

nek meg, a szülők kérésének az elbírálása szubjektív. Mint mondta: az előkészítetlen, ki nem dolgozott átalakítás következtében az iskolákban előállt helyzetért a felelősség nem a pedagógusokat terheli. Az ősbűn a 2011 decemberében elfogadott köznevelési törvényre vezethető vissza. A parlament akkor azt úgy fogadta el, hogy nem előzte meg valódi hatástanulmány, a döntéshozók nem voltak tisztában azzal, mennyibe is fog kerülni. A jövő sem rózsásabb, nincs kimutatás arra nézve, hogy mennyibe fog kerülni a szakfelügyeleti rendszer bevezetése, a pedagógusok minősítési rendszere vagy a Nemzeti Pedagógus Kar létrehozása. A szakszervezet az Alkotmánybírósághoz fordult a Nemzeti Pedagógus Karban kötelező a tagság, a köznevelési törvény késői módosítása, illetve a rendkívül későn megjelent kormányrendelet kihirdetése okán is.

Galló Istvánné világossá tette, a PSZ 2013. január 22-én azért kötötte meg a megállapodást a kormánnyal, mert úgy ítélte meg, hogy abban a helyzetben a pedagógusok, a tanulók érdeke ezt kívánja. A megállapodásban foglaltak jelentős részét – köztük a legfontosabbat, hogy 2013 első félévében nem volt tömeges intézménybezárás és tömeges pedagóguselbocsátás –

a kormány betartotta, és a szakszervezetek kérésének megfelelően jogszabályba foglalta az egyes megállapodási pontokat. (A PSZ honlapján tételesen olvasható, hogy mely pontokat és hogyan teljesítette a kormány.) Kijelentette, az elfogadott jogszabályoknak egy részét pénzühiány miatt nem tartják be. Beszélt arról, hogy a kollektív szerződésről folynak a tárgyalások. Ez ügyben Balog Zoltán minisztertől azt kéri, rögzítsék és mondják ki, hogy mi az utolsó határidő annak megkötéséhez.

Megjegyezte, a PSZ, illetve a Sztrájkbizottságban részt vevő többi szakszervezet esetleges további lépéseit ettől teszi függővé. Ma úgy ítélik meg, hogy ezt a rendszert tovább javítani már nem lehet, az élet, a gyakorlat bizonyította be, hogy az átgondolatlan, kidolgozatlan rendszer milyen súlyos károkat és lehetetlen helyzetet okoz a közoktatási intézményekben.

Újságírói kérdésre kifejtette: a kormánnyal kötött sztrájkbizottsági megállapodásban nem mondtak le a nyomásgyakorlás legkeményebb eszközéről, reális és megvalósítható célok érdekében készek is élni vele, és nem zárkoznak el más, ilyen törekvéseket felvállaló szervezetektől sem.

Csak úgy nem csökkenthető a bér!

A pedagógus-életpályamodell szeptember 1-jei bevezetése miatt új munkaszerződést kellett aláírniuk a pedagógusoknak. A PSZ szeptember 16-án közzétette szakmai véleményét az új foglalkoztatási rend bevezetésével összefüggő egyes jogi lépésekről. Eszerint a közalkalmazotti kinevezés, illetve munkaszerződés egyoldalú munkáltatói módosítása csak akkor felel meg a jogszabályoknak, ha a pedagógus közalkalmazotti jogviszonyban töltött idejét nem számolják újra. A tanárok bére háromévenként nő: a várakozási idő nem kezdődhet újra, így ha valakinek csak egy éve van hátra a magasabb fizetési fokozatba való kerüléshez, már a következő tanévtől az annak megfelelő bért kell kapnia.

További feltétel, hogy az új bérezési rendre történő áttérés miatt a foglalkoztatás időtartama nem változhat határozatlan idejű foglalkoztatásról határozott idejű, illetve teljes munkaidejű foglalkoztatásról részmunkaidejű foglalkoztatásra. Nem módosíthatják a munkakört sem. A juttatások, pótlékok közül csak azokat lehet megszüntetni, amelyek már nem szerepelnek a jogszabályokban. A kollektív szerződés alapján járó juttatásokat az év végéig nem lehet megvonni, mivel az új kollektív szerződést még nem írták alá.

A PSZ szerint az új bérezési rendre történő áttérést dokumentáló munkáltatói iratok aláírása csak az átvétel tényét bizonyítja. Ezért azt javasolták a tanároknak, hogy írják alá, amennyiben pedig nem értenek egyet az irat(ok)ban foglaltakkal, válasszák a „jogfenntartással írom alá” szövegrész használatát, konkrétan megnevezve az okokat.

Minden változtatást – kivéve az új bérrendszer szerinti illetmény, munkabér megállapítása, de csak akkor, ha az magasabb, mint a korábbi illetmény, illetve munkabér – csak a két fél közös megegyezésével lehet végrehajtani.

PSZ-felmérés a pedagógusokért

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) felmérést készít a munkaterhek növekedéséről és a keresetek tényleges alakulásáról, hogy valódi képet kapjon az ágazatban dolgozók helyzetéről, és adatokkal alátámasztott érvekkel folytathassa az eddig is sok eredményt hozó tárgyalásokat a pedagógusokért. A szervezet arra kéri a pedagógusokat, hogy a PSZ honlapjára (www.pedagogusok.hu) feltett két kérdőívet 2013. október 20-ig töltsék ki. A PSZ hangsúlyozza, a felmérőlapok anonimak, semmilyen személyes adatot nem tartalmaznak, települési szinten sem beazonosíthatók. A PSZ minden kolléga válaszára számít.

A KÖZNEVELÉS ÁLDOZATAI A GYEREKEK

Szigeti Ildikó: Ha minden másodpercük mások által van beosztva, könnyen döntésképtelen felnőtté válnak

Az iskolák többsége praktikus okokból (nincs tanár, sok esetben nincs szabad terem) nem tudja megteremteni a gyerekek délutánig tartó hasznos (és olykor netán kellemes) elfoglaltságának feltételeit. Az amúgy is túlterhelt tanárok „belekényszerítése” ebbe a helyzetbe komoly kockázatokkal is járhat mind magukra, mind a rájuk bízott diákokra nézve. A gyerekek körében az utóbbi időben radikálisan megnőtt a valós pulmonológiai okokkal nem magyarázható légzési problémák aránya, van, aki annyira retteg a testnevelésórától, hogy a szó szoros értelmében inkább kezét-lábát töri. A köznevelési törvény bevezetésének egyéb, súlyos problémát okozó hatásairól Szigeti Ildikó pszichológussal beszélgettünk.

– A közoktatási törvényben még benne volt, a köznevelési törvényből már kimaradt a gyermek mindenekfelett álló érdeke. Ön szerint ez mit árul el az új magyar oktatásról, nevelésről?

– A törvények elnevezése önmagában árulkodó lehet annak ki nem mondott, ha úgy tetszik, mögöttes céljáról. Míg a közoktatási törvényben a diákok ismeretanyagának bővítése volt a deklarált szándék, addig a köznevelési törvény inkább a nevelésre helyezi a hangsúlyt. Ettől függetlenül szerintem nem szabad az indokoltnál nagyobb jelentőséget tulajdonítani annak, hogy külön kiemelik: a „gyermek mindenekfelett álló érdekét” szolgálja az adott jogszabály. Egy törvény értelmezése amúgy is a jogalkalmazók, közvetlenül az iskolák vezetőinek a felelőssége, rajtuk múlik, hogy az a gyerekek érdekét szolgálja-e, vagy nem. Általánosan amúgy nem szerencsés, ha az iskolának ezentúl törvénybe foglalt és elsődleges feladata, mi több, kötelessége a „nevelés”. Ezt a nemes küldetést meg kéne hagyni a családoknak! Persze az is természetes, hogy az iskola óhatatlanul „beavatkozik” a nevelésbe, és a szülők is gyakorta tanítják otthon a gyereket. Nincs is ezzel semmi baj, mindaddig, amíg a szerepek nem keverednek túlságosan. Ahogy az elsős tanítók sem örülnek, ha az osztályukba már számolni és olvasni tudó gyerekek kerülnek, akik feltűnően unatkoznak, ugyanúgy a szülők is joggal veszik zokon, ha a tanárok túlzottan beleavatkoznak a gyerekek nevelésébe. Mindettől függetlenül szerencsés az a diák, akit otthon is tanítanak, és akinek olyan tanár adatik meg, aki nemcsak az adott tárgy titkaiba avatja be őt, hanem példaképül szolgál talán egy életen át.

– 2013. szeptember 1-jétől a törvény szerint az általános iskolában 16 óráig foglalkozásokat, 17 óráig felügyeletet kell biztosítani, és a tanulóknak kötelességük a 16 óráig szervezett egyéb foglalkozásokon részt venni. Megfelel-e ez a gyerekek érdekének, hisz gyakorlatilag annyit, ha nem többet fognak „dolgozni”, mint a felnőttek. Ha 0-ik órájuk is lesz, akkor már napi kilenc órát, esetleg tízet kell a „munka-

helyükön” eltölteni. Milyen hatása lesz ennek a testi-lelki egészségükre nézve?

– Általános tapasztalat, hogy a gyerekek fáradtak. Testileg és lelkileg egyaránt. Az „egész napos iskola” bevezetése előtt is úgy érzékelték a szülők, a pedagógusok, edzők, orvosok és pszichológusok, hogy a diákok többsége a fizikai és a szellemi terhelhetőség határán egyensúlyozik. Mostanában szinte tapinthatóan romlott a helyzet, például az iskolai foglalkozások után hozzám érkező gyerekek csak kötetlen játékokra vagy alvásra vágytak. A diákok „kikérésénél” a szülők nem szívesen hivatkoznak arra, hogy pszichológushoz mennek, ezért jellemzően csak iskola után tudunk foglalkozni a gyerekekkel, márpedig egy fáradt gyerekekkel érdemi munkát nem lehet végezni, így a segítségnyújtás is komoly akadályokba ütközik. A fokozott terhelés egyenes következménye először a pszichoszomatikus, azaz lelki eredetű fizikai tünetek megjelenése, majd – ha ez tartósan kezeletlen marad – a sokszor visszafordíthatatlan testi betegség. Érdekes megfigyelés, hogy a gyerekek körében az utóbbi időben radikálisan megnőtt a valós pulmonológiai okokkal nem magyarázható légzési problémák aránya. Ezek a jelek egyértelműen az úgynevezett teljesítményszorongásra utalnak, amelyet a jelenlegi iskolai körülmények közepette nem, vagy csak nagyon nehezen lehet orvosolni.

– Ugyanakkor lesznek olyanok, akiket a szülő különórára, egyébre elkér – milyen szemléletet és milyen problémákat okozhat az osztályközösségben, ha kialakul a „hazamenő elit”?

– A tanítás után „hazamenő elit” nem új keletű és nem is feltétlenül definiálható problémaként. A ’70-es és ’80-as években is voltak a napközisek, a kulcsos gyerekek és azok a szerencsések, akiket – jellemzően a nagymamáknak köszönhetően – gőzölgő ebéddel vártak haza. Ezek az osztályon belüli „kasztok” a gyerekek egymáshoz való viszonyulásában nem okoztak és nem okoznak akkora gondot, mint azt a felnőttek képzelik. Furcsa módon valamiféle támpontot ad a gyerekeknek abban, hogy

tisztán lássák, kik azok, akik hozzájuk hasonlóak. Így vagy úgy, de mindig kiderül, hogy kik a tehetősebbek, a szerencsésebb helyzetben lévők. Nem kell ehhez „hazamenő elitnek” lenni, a drága iskolatáska, a menő műszaki kütyük és a trendi ruhák amúgy is egyértelműen besorolják a gyerekeket, akiknek igen éles szemük van ennek meglátására. A probléma inkább az, hogy miközben az oktatáspolitikusok évtizedek óta küzdenek az elitista iskolai filozófia ellen, szinte minden rendszer elkerülhetetlenül „kitermeli” a maga elitjét. Az iskolaköpeny „hatósági” beszüntetése, majd szórványokban való újbóli kötelezővé tétele ennek a harcnak a szimbóluma. Visszatérve a jelenhez: a „hazamenő elitnél” jóval nagyobb gondot jelent az, hogy vannak olyan gyerekek, akiknek nem csupán „ki kell tölteni” az időt az iskolában, de mindezt üres gyomorral kell tenniük, mivel a szülők nem tudják befizetni az ebédpénzt.

– Napközi eddig is létezett, de nem volt kötelező. Az általános iskolákban a nappali rendszerű – és ebben benne vannak az egyházi, alapítványi stb. iskolák is – oktatásban 42,2 százalékos volt a napközisek, illetve velük együtt hetedik–nyolcadikban a tanulószobások száma. Ebből az „alsó tagozatosoké” volt a legnagyobb, 60 százalék, a többi alacsonyabb. Ennek alapján ön szerint jogos volt arra való hivatkozással bevezetni a 16 óráig való benn tartózkodást, mert a szülők dolgoznak, és nincs, aki a gyerekekre felügyeljen?

– A gyerekek felügyeletének megoldására számos lehetőség van, a napközi valóban az egyik leginkább kézenfekvő megoldás. Pszichológiai szempontból a legfontosabb az, hogy a délutánig való bent tartózkodás kötelező-e, avagy csupán lehetőség a család számára. Szerencsésebb lett volna, ha továbbra is önkéntesen választható verzióként szerepel az egész napos iskola.

– Ön szerint a magyar iskolák jelenlegi állapotukban alkalmasak arra, hogy azokban délután négyig benn tartózkodjanak a gyerekek, és ott tanuljanak, illetve „hasznosan töltsék az időt”?

(Folytatás az 5. oldalon)

A KÖZNEVELÉS ÁLDÓZATAI A GYEREKEK

(Folytatás a 4. oldalról)

– Az iskolák többsége praktikus okokból (nincs tanár, sok esetben nincs szabad terem) nem tudja megteremteni a gyerekek délutánig tartó hasznos (és olykor netán kellemes) elfoglaltságának feltételeit. Az amúgy is túlterhelt tanárok „belekényszerítése” ebbe a helyzetbe komoly kockázatokkal is járhat mind magukra, mind a rájuk bízott diákokra nézve. A pedagógusi pályán lévők körében egyre jellemzőbb az úgynevezett Burnout-szindróma, azaz a kiégés, amiről ugyan sokan nem vesznek tudomást, miközben igen veszélyes lehet. A délutáni foglalkoztatásra kötelezett tanárok eleve negatív attitűddel lépnek be a terembe, a kimerültség némelyikükénél agressziót, másoknál teljes apátiát eredményez. Ezek a tanárok bizony gyakorta nem megfelelően reagálnak a szintén fáradt és kimerült gyerekek viselkedésére, ami összességében egy ördögi kört indíthat el. Mindemellett ne feledkezzünk meg arról sem, hogy vannak gyerekek, akik képtelenek a közösségi tanulásra, a házi feladatokat csak egyedül, a jól megszokott környezetükben tudják megcsinálni. Úgy tűnik, ezt a pedagógiai alapvetést figyelmen kívül hagyták a döntéshozók. Az egész napos iskola kötelezővé tételével a megtanulandó anyag nem csökkent, így sok gyerek éjszakai magolásra kényszerül. Az úgymond „hasznos időtöltés” kapcsán azt gondolom, nem az iskola falain belül lehetséges ezt a nemes célt megvalósítani. Talán meglepő, de vannak gyerekek, akiknek a kötetlen, szó szerinti értelemben vett „szabad foglalkozás” a leghasznosabb időtöltés. A szabadság ugyanis a döntés felelősségével is együtt jár, vagyis ha a diáknak szabadidőt adunk, nem kötjük le az egész napját, arra készítjük, hogy azt kreatív módon ő maga töltsen meg tartalommal. Ez nem annyira egyszerű, mint gondolnánk! Ha egy gyereknek minden perce mások által van beosztva, könnyen döntésképtelen felnőtté válik. Előbb-utóbb mindenki kikerül az iskola kényelmes, „megmondó” közegéből, és rászakad a szabadság. Azoknak a gyerekeknek, akik nyolc-tíz éven át órárendek szerint éltek az életüket, a középiskolai ballagás egy hatalmas krízis kezdetét jelenti.

– Nemcsak a kötelező benttartózkodás ideje, de a gyerekek napi tanórájának száma is megnőtt 2002-höz képest – ami már akkor sem volt kevés –, például háromtól több. (Lásd: A gyerekek leterheltsége számokban 6. oldal) Vagyis ma a gyerekeknek többet is kell tanulniuk, töb-

bet is kell figyelniük. Vajon képesek lesznek rá?

– Érdekes, jól felépített órákon a gyerekek nem unatkoznak, a figyelmük igenis lekötethető 45 percre. Az amúgy hiperaktív, figyelemzavaros diákok mielőbbi kiszűrése a tanárok, illetve az iskolapszichológusok feladata és felelőssége. Minél hamarabb fény derül az effajta problémákra, annál hatékonyabban lehet orvosolni. A napi nyolc óra csak akkor sok, ha azt nem töri meg némi kötetlen időtöltés. Folyamatos, intenzív figyelmet és koncentrációt nem lehet elvárni senkitől egy egész napon át!

– **Mi a véleménye a megfelelő személyi és tárgyi feltételek nélkül bevezetett mindennapos testnevelésről? Mennyire fogja ez megszerettetni a sportot, a sportolást a gyerekekkel?**

– Ismételt az a probléma gyökere, ami az egész napos benttartózkodásnak, nevezetesen a kötelező jellege. Nem minden gyerek szereti a testnevelést! Sokan vannak olyanok, akiknek hideg veríték folyt a hátán a rémülettől, amikor meglátták, az órarend állandó szereplője lett a rettegett tornaóra. Az ügyetlen, mások előtt emiatt szégyenlős diákok számára a mindennapos testnevelés egyben mindennapos traumát, és az ettől való folyamatos szorongást jelenti. Ők – sajnos szó szerint – inkább kezüket-lábukat törlik, csak hogy felmentést kapjanak. Csúpan remélni tudom, hogy személyi és tárgyi feltételek meglététől függetlenül a kötelező testnevelésen belül is megadják a gyerekeknek a választás jogát, ki-ki eldöntheti, hogy kötelet mászik, kidobást játszik, vagy csak ütemesen sétál az udvaron (már ahol van) a társaival. Az biztos, hogy sem egészségesebb nemzedéket, sem sportszerető ifjúságot nem eredményez a mindennapos testnevelés bevezetése. Aki szeretett mozogni, eddig is megtalálta a neki tetsző sportágat, akit viszont borzongással töltött el a tornaóra gondolata, annak a későbbiekben sem változik a hozzáállása!

– **Tudjuk, hogy a diákok már 2002-ben is jelentős alvászdeficittel rendelkeztek. A mostani óraszám-többlet, a nagyobb leterheltség nem fogja alvászdeficitjüket tovább növelni? Mi lesz ennek a hatása?**

– Minden gyereknek más és más az alvási igénye, az úgynevezett biológiai ritmus tekintetében is nagy különbségek lehetnek. Van, aki este nyolc-kilenc körül már aludni

megy, és sok olyan gyerek van, akik szinte már csecsemőként is „bagolyüzemmóddhoz” szokott. Az általános, hogy így vagy úgy, de biztosítani kell a napi hét-nyolc óra alvást a gyerekeknek. Ha hétköznap nem sikerül, hétvégén kell garantálni ennek a lehetőségét a számukra! A halmozódó alvásihiányt egy idő múlva „számon kéri” a szervezet, ezzel magyarázható, ha a diákok a padra borulva próbálják behozni ebbéli lemaradásukat. Ezekben az esetekben nem büntetni kell a szunyókáló gyereket, hanem megbeszélni a szülőkkel a probléma okát, és konzultálni a megoldásról.

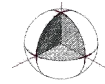
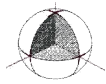
– **A gyerekek szeretnek pihenésképp tévét nézni. A tévézés – a reklámok bevágása miatt – arra ösztönzi őket, hogy ne figyeljenek egy történetre végig, mert az öt-husz percenként megszakad, és valami olyasmi jön, amire nem kell figyelniük, ha csak a történetre kíváncsiak. Ez nem jelent gondot számukra?**

– Tudom, nem leszek népszerű a véleményemmel, hogy nem ördögtől való a tévézés. A tudatosan összeállított, kifejezetten gyerekeknek, avagy fiataloknak szóló műsorok úgy gyarapíthatják a tudásukat, építhetik a lelküket, hogy közben szórakoztatják őket. Alapvető tény, hogy felgyorsult világban élünk. Nemcsak a filmekben, a valóságban is „gyorsak a vágások”. Ezt lehet nem szeretni, de tudomásul kell venni! Ezt a hatást jól ellensúlyozzák a könyvek, amit akkor szakít meg az olvasó, amikor csak akarja. Örömmel látom, hogy egyre divatosabbá válik az olvasás a gyerekek és a fiatalok körében.

– **Beszéljünk a kicsit idősebbekről is. Egy új, 2012-es tanulmányban csendes generációnak nevezték el a most 15–29 éves fiatalokat a nagyszabású Ifjúság 2012 kutatás készítői. Úgy látják, a Horthy-korszak fiataljaira hasonlítanak a leginkább: a szüleik értékrendjét nem kérdőjelezzik meg, a lázadás távol áll tőlük. A legszívesebben otthon ülnek, passzívan kivonják magukat a körülöttük zajló ügyekből. Kiábrándultak, és nagyjából fogalmuk sincs, mit hoz a jövő. Önnek mi a tapasztalata a mai fiatalokkal kapcsolatban? Vajon mitől és kitől lettek ilyenek?**

– Nem ismerem az említett tanulmányt, így nem tudom, milyen megállapítások alapján definiálták „csendes generációnak” a mai fiatalokat.

(Folytatás a 6. oldalon)

A KÖZNEVELÉS ÁLDOZATAI A GYEREKEK

(Folytatás az 5. oldalról)

Ettől eltekintve a társadalomkutatók szinte minden korban nevet adtak a fiataloknak. Emlékezzünk csak a legendás Woodstock-generációra, avagy a mostanság oly sokat emlegetett X vagy Y generációra. Tény, hogy minden korszak fiatalságának van valami közös jellemzője, ami alapvetően meghatározza a gondolkodását, a cselekedeteit, az értékrendjét, de legfőképpen azt, hogy miképpen indult el a felnőtté válás rögzös útján. A tanulmánytól eltérően én pont azt tapasztalom, hogy a mai fiatalok sokkal tudatosabbak, ha úgy tetszik, érettebbek, mint a szüleik, tanáraik voltak az ő korukban. Persze sokan vannak, akik lemaradnak a többiek-től, ők lassabban, de garantálható módon ugyanoda érnek, mint a többiek. Nem félttem a mai fiatalokat! Tudják, hogy mit akarnak, és azt is tudják, hogy miként érhetik el a céljaikat.

Egy egészséges embernek (legyen az fiatal vagy idős) akkor „működik” jól a lelke, ha immunis bizonyos, kívülről érkező, őt befolyásolni akaró impulzusokra. Kétségtelen tény, hogy nincs könnyű dolguk a mai 15–25 éveseknek, számos intenzív hatás éri őket a család, az iskola és a tágabb társadalmi környezet felől. Ők jelentik a jövő zálogát, így érthető, hogy ki-kik a maga szempontjai és értékrendje szerint próbálja a fiatalokat formálni. Ennek ellenére úgy tűnik, a többség pszichológiai szempontból optimálisan reagál a „külvilág zajára”, a számukra jónak, hasznosnak tűnő információt beengedi, a többit kizárja. Ennek alapján lehet, hogy a kutatók szemében „csendes szabálykövetőnek” látszanak, de ők nagyon is tisztán látják az igazodási pontokat. Mindent egybevetve meggyőződésem, hogy a József Attila „Levegőt!” című versében leírtaknál jobban aligha lehet az iskolai „nevelés” legfőbb instrukcióját megfogalmazni: „...Jöj el, szabadság! Te szűl nekem rendet, jó szóval oktasd, játszani is engedj szépen, komoly fiadat!

Millei Ilona

Névjegy

Szigeti Ildikó pszichológus, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett 1996-ban általános pszichológusi diplomát. A SOTE I. Sz. Gyermekgyógyászati és Pszichológiai Intézet vezető orvosi-pszichológiai csoportjánál dolgozott. Az elmúlt, több mint másfél évtizedben kommunikációs szakértőként, illetve azzal párhuzamosan pszichológusként dolgozott. Jelenleg gyermekpszichológusként és krízistanácsadóként jellemzően tanulási zavarral, teljesítményszorongással és különböző, az iskolai környezetben keletkező problémákkal küzdőkkel foglalkozik.

A TANULÓK LETERHELTSÉGE SZÁMOKBAN

Szeptembertől felmenő rendszerben, az első, az ötödik és a kilencedik évfolyamon vezették be az új kerettanterveket. Az általános iskolák első évfolyamán heti 25 – átlagosan napi öt – tanórájuk van a diákoknak, az ötödik osztályosok heti 28 órát töltenek tanulással. A kilencedik évfolyamosoknak a szakközépiskolákban és a gimnáziumokban is heti 35, vagyis átlagosan napi hét órájuk van.

Általános iskola						Gimnázium					
Óraterv a kerettantervekhez – 1-4. évfolyam						Óraterv a kerettantervekhez – 9-12. évfolyam, gimnázium					
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.		Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.	
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	6		Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4	
Idegen nyelv				2		I. idegen nyelv	3	3	3	3	
Matematika	4	4	4	4		II. idegen nyelv	3	3	3	3	
Értelem	1	1	1	1		Matematika	3	3	3	3	
Könyvtárismeret	1	1	1	1		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3	
Ének-zene	2	2	2	2		Etika			1		
Vizuális kultúra	2	2	2	2		Biológia – egészségtan		2	2	2	
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1		Fizika	2	2	2	2	
Testnevelés és sport	5	5	5	5		Kémia	2	2			
Szabaddan tervezhető órakeret	2	2	3	3		Földrajz	2	2			
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27		Ének-zene	1	1			
						Vizuális kultúra	1	1			
						Dráma és tánc-Mozgókép-kultúra és médiismeret*	1				
						Művészetek**			2	2	
						Informatika	1	1			
						Életvitel és gyakorlat				1	
						Testnevelés és sport	5	5	5	5	
						Osztályfőnöki	1	1	1	1	
						Szabaddan tervezhető órakeret	4	4	6	8	
						Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35	

*A két tantárgy valamelyikének választása kötelező.

**11–12. évfolyamon a négy művészeti tárgy (Ének-zene, Vizuális kultúra, Dráma és tánc, Mozgókép-kultúra és médiismeret) kerettanterveiből szabadon választhatóan tölthető fel a Művészetek órakerete.

Forrás: Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Vörös Ferenc rajza

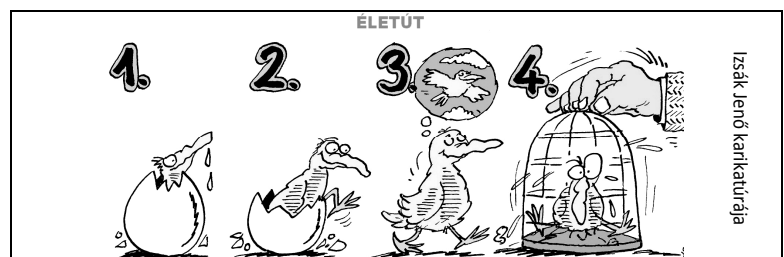
Összehasonlításképp

A tanulói munkatétel					
	2002-ben*	2013 szeptemberétől*			
	Heti átlagos költött idő* (óraban)	Heti átlagos iskolai tanóra	Heti átlagos költött idő* (óraban)	Heti átlagos iskolai tanóra	Hétköznap 8 óránál kevesebbet átvó gyerekek aránya 2002-ben*
Általános iskola 4. évf.	39,3	22,5	43,8	27	–
Általános iskola 6. évf.	41,2	23	46,2	28	–
Általános iskola 8. évf.	44,9	25	50,9	31	4%
Gimnázium 10. évf.	53,5	29,5	59	35	24%
Gimnázium 12. évf.	51,7	24	62,7	35	47%
Szakközépiskola 12. évf.	53,1	25	63,1	35	34%

*A költött időbe számít: utazás, iskolai tanóra, különóra, tanulás

+Forrás: www.oki.hu (azóta megszűnt),

△Forrás: http://eduline.hu/kozoktatasi/2013/1/29/ui_ketantervek_kozoktatasi_tantargyak_k_ora_B074EW

Izák Jenő karkitűréje

Salamon Eszter

BÖRTÖN AZ ISKOLA?!

Megerősített rendőri jelenlétet tapasztalnak a gyerekek és a szülők

Már **Hoffmann Rózsa** is elismerte a sajtóban, két hét után is nyilvánvaló, megbukott az a koncepció, amely szerint minden általános iskolásnak délután négyig az iskolában kell maradnia akkor is, ha már rég nincs órája. A pedagógusok, iskolavezetők, portások és sajnos a rendőrség is egyelőre lelkiismeretesen végrehajtja a szabályozást. Sorra érkeznek közvetlenül is a történetek, de több érintett diák és szülő az interneten is megosztotta már a vele történeteket. A történetekről **Salamon Eszter**, az Európai Szülők Magyarországi Egyesülete és a European Parents' Association elnöke számolt be.

Az egyik internetes hírportál adott hírt arról, hogy egy szabolcsi iskolában a délutáni gyermekmegőrzés feladatával megbízott pedagógust a börtöniskola szót skandálva, asztalon és földön dobolva várják a gyerekek, akik ezt az időszakot az elmúlt években gyereként, a patakparton futkározva vagy focizva töltötték.

Az egyik fővárosi elit iskolában annak az alsó tagozatos, egyébként napközis gyereknek a szüleitől is kikérőt kérnek, aki épületen belül menne délután négy előtt zeneórára. Ennek hiányában nem hagyhatja el a tantermet. Persze elgondolkodtunk, vajon ha a természet szólítja, mi a teendő. A dolog abszurditását csak növeli, hogy a kisleány a közben beadott kérelem ellenére sem engedték el hegedülni.

Egy másik budapesti iskolából érkezett az a hír, hogy egy versenyszerűen sportoló gyereket a szülők által írt kikérőben foglaltaktól eltérően az igazgató tudatosan mindennap úgy enged el, hogy fél órát késsen az edzésről. A szülők a tankerülethez fordulhatnak természetesen, hisz az a fellebbezési fórum, de ennek eredményét még nem ismerjük.

A köznevelési törvény, véleményünk szerint már ebben is jogtalanul, úgy rendelkezik, hogy a délutáni benttartózkodás alól a szülő kérelmére – amit nem szükséges indokolni – az iskola igazgatója adhat felmentést – viszont az elutasítást éppúgy nem kell indokolnia. Elutasítás esetén a szülő másodfokon a kérelemmel a tankerülethez fordulhat. Ez az időfaktor miatt nyilván lehetetlenné teszi, hogy egyedi kéréseket jogszerűen elbírálgassanak, így azt javasoltuk már augusztusban minden szülőnek, kérjenek általános és egész évre szóló felmentést akkor is, ha egyébként gyermekük általában bent marad az iskolában.

Az a jogi szabályozás, amely szerint nem maga a diák, esetleg a szülő dönt arról, hogy a gyermek mikor és hol tartózkodjon, különösen akkor, ha semmilyen olyan elfoglaltsága nincs, ami tankötelezettsége teljesítéséhez kötőd-

ne, alapvetően sérti a gyermeki és a szülői jogokat egyaránt. A gyerekek esetében alapvető szabadságjogot éppúgy sért, mint a gyermekkorhoz, az életkori sajátosságoknak megfelelő élethez való jogot. (Zárójeles megjegyzésként hozzátenném, abban már nagyon régóta egyediek vagyunk Európában, hogy egyáltalán létezik az igazolatlan óra fogalma, ott az iskolába járást érdekes tananyaggal és a diákok-szülők partneri bevonásával próbálják elősegíteni.) Sajnos nehéz dolog lenne a jogot abban az esetben a legfelső lehetséges fórumon, az Emberi Jogi Bíróságon érvényesíteni, amikor a gyereket nem engedik ki akarata ellenére az iskolából (bár volt időszak, amikor sikerült rövid időre az iskolai házirendekből is kiirtani azt a jogsértő, de divatos rendelkezést, amely szerint a diákok nem akkor hagyják el az épületet, amikor akarják). Abban viszont felajánlottuk már több fórumon is a segítséget a szülőknek, hogy amint egy kikérőre az iskolától, majd a tankerülettől is elutasító választ kapnak, az ügyet elvisszük a Strasbourgi Emberi Jogi Bíróságig.

Az intézkedés feltételezett szándéka az volt – erre az utal, hogy a délutáni kijárási tilalom nem vonatkozik az azonos korú, hat- vagy nyolcosztályos gimnáziumokba járó gyerekekre –, hogy csökkentsék bizonyos gyerekek hátrányait. Ennek ellentmondani látszik a tapasztalat: a problémás gyerekeknek örömmel adják meg a felmentést, főként értelmiségi szülők olyan gyerekeit büntetik egyelőre, akiknek komoly iskolán kívüli elfoglaltságaik vannak. Ráadásul sem programokra, sem megfelelő pedagógiai személyzetre nem biztosít forrást a KLIK.

Még nagyobb probléma, hogy főként a szintén előkészítetlenül bevezetett mindennapos testnevelés miatt és a kerettantervek magas óraszámával általánosított évfolyamokon (első, ötödik, kilencedik) megfelelő infrastruktúra híján számos iskola kötelező foglalkozásokat is szervez délután, vagy visszahozta a rettegést és mindenfajta tanulásra al-

kalmatlan nulladik órákat. Így olyan anomáliákat is tapasztalnak szülők, hogy a 25 kötelező órával egyébként is agyonterhelt elsősöknek pénteken nyolcadik órában van órarend szerinti órájuk.

A tanév kezdete óta az iskolák környékén és bizonyos forgalmas csomópontokon a délután kettő és négy közötti időszakban megerősített rendőri jelenlétet tapasztalnak a gyerekek és a szülők. Ennek oka sajnos nem az, hogy a gyerekek biztonságos közlekedéséhez adjanak segítséget, hanem a 2012. évi CXV. törvény által az „iskolakerülés elleni fellépés” szellemében gyerekeket állítanak meg, igazoltatnak. Mivel a kisebb gyerekeket minden felelős szülő arra tanítja, hogy ne álljanak szóba idegenekkel, ez az eljárás már önmagában is aggályos. Az ügyben az ombudsman is az alkotmánybírósághoz fordult korábban. A rendőri gyakorlatban élnek az „arányos mértékű testi kényszer alkalmazásának” lehetőségével is, így kislányok karját elkapva, megszorogatva kényszerítik őket önmaguk igazolására a hozzánk érkezett történetek szerint.

Ráadásul demokratikus országokban nem megszokott gyakorlat az sem, hogy a gyerekeknek személyi igazolványt vagy egyéb igazoló okiratokat kelljen maguknál hordani. Azokat a gyerekeket, akiknek nincs igazolásuk az iskolától arról, hogy elengedték, erőszakkal visszaviszik az iskolába, de arra is volt példa, hogy személyi igazolvány nélküli gyereket egyenesen a rendőrségre állítottak elő.

A rendőri igazoltatás és erőszakkal iskolába vitel veszélye nem csak az általános iskolásokat fenyegeti. Már az elmúlt évben is volt példa arra, hogy budapesti bevásárlóközpontból az édesanyja mellől toloncolták iskolába a gyereket, akinél csak diákigazolvány volt, így nem tudta igazolni, hogy a tőle eltérő nevű nő az édesanyja. Akkor azt tanácsolták hivatalosan is a szülőknek, ha valamiért nem megy iskolába a gyerek, akár orvoshoz indulunk vele, írjunk egy igazolást, amit adjunk oda a gyerekeknek akkor is, ha a szülővel együtt van.

(Folytatás a 8. oldalon)

Börtön az iskola?!

(Folytatás a 7. oldalról)

Bár poénnak hangzik, nem vicc. Azt pedig, hogy egy kisebb vagy nagyobb gyermek lelkében milyen károkat okozhat akár az erőszakos igazoltatás, akár az erőszakkal történő elhurcolás, a szakemberek nyilván fel tudják mérni.

Ezek a rendőri intézkedések még nem a sokat emlegetett iskolarendőröké, ezek egyszerű utcai rendőrök, akik most gyerekeket üldöznek bűnözők helyett. Az egyik neves fővárosi gimnáziumban tanítási szünet volt egy hétközi napon. A gyerekek nem kaptak róla előzetesen írásban értesítést, még működött a rutin, hogy ez így normális. Egy kislány elfelejtette, és bement az iskolába, majd tévedését észrevéve elindult haza. Mivel a villamosmegállóban állva látott rendőrök általi igazoltatást, és azt, hogy a rendőrök valahová kísérnek kislányokat, rettegve ment haza, nehogy őt is elkapják, ugyanis nem volt igazolása arról, hogy nem lóg.

Ez így nem mehet tovább. Egyfajta polgári engedtlenségként azt javasoljuk, hogy kérjék a szülők a gyerek magántanulónak nyilvánítását, előre kérve, hogy engedélyezzék számára az órákon való részvételt – erre a törvény lehetőséget ad –, továbbá azt, hogy azokból a tárgyakból, amelyekből értékelhető órai teljesítménye van, ne kelljen vizsgáznia. Hasonló esetekre számos pozitív példa van, például ha egy gyerek korábban betegség miatt hiányzott sokat. Ekkor már „csak” a magántanulói határozatnak kell a gyereknek lennie az utcán állandóan.

ÁTSOROLTÁK A PEDAGÓGUSOKAT

Hoffmann Rózsa válasza a szakszervezeti javaslatokra

Az életpályamodell részeként a béremelés 160 ezer pedagógust érint, közülük 105 286 átsorolását végezte el az állami intézményfenntartó – mondta el a köznevelési államtitkár október 1-jén Budapesten. A szakszervezeti oldal azt kérte, a kollektív szerződésben rögzítsék, senkinek az illetménye nem csökkenhet az új illetményrendszerbe való áttérésnél, a kollektív szerződés ismerje el túlmunkaként a 26 óra feletti tanítást, fizessenek érte óradíjat, és a cafetériát mindenkire terjesszék ki. A Pedagógusok Lapja megkérdezte az államtitkár asszonytól, támogatja-e ezeket az elképzeléseket. Hoffmann Rózsa válaszát lejjebb olvashatják.

Hoffmann Rózsa a sajtótájékoztatón hangsúlyozta, szeptember 25-éig befejeződött az állami intézményekben a pedagógusok átsorolása, és minden pedagógus láthatta, hogy a régóta várt béremelés mit jelent számára. A nem állami intézményeknek is minden segédanyagot megadtak – mondta, hozzátéve, nincs hír arról, hogy elmaradások lennének.

Az államtitkár közölte, hogy a béremelésnek köszönhetően a jövedelmek 10-100 ezer forinttal nőnek. Példaként említett egy tudományos fokozattal rendelkező középiskolai tanárt, aki osztályfőnök, és eddig a besorolásán túl 10 ezer forintot kaphatott, ami a munkáltató döntésén múlt. Mostantól a keresete 252 300 forintról 271 ezer forintra emelkedett.

Egy egyetemi végzettségű, kétdiplomás, 30 éve a pályán lévő általános iskolai tanár a korábbi 176 300 forint helyett 237 200 forintot kap. Egy több mint 30 éve pályán lévő, főiskolai végzettségű általános iskolai tanító, aki osztályfőnök és munkaközösség-vezető, az eddigi 191 600 forint helyett 293 800 forintra számíthat – említett további példákat az államtitkár.

A bérek emelésére az idei költségvetési összkiadás 32 milliárd, a jövő évi büdzsében pedig több mint 150 milliárd – mondta.

Hangsúlyozta, az érintettek most az emelés 60 százalékát, a fennmaradó 40 százalékot pedig 2017-ig kapják meg, négy részre elosztva. Így kiszámítható, előre kalkulálható pálya vár a pedagógusokra – mondta az államtitkár, hozzátéve, hogy 2015-re időzíti a törvény a pedagógusmunkát segítő bérének emelését.

Hoffmann Rózsa összegzése szerint a pedagógusok 99 százalékának emelkedett a bére. A bérkompenzáció után a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (Klik) intézményeiben csak 108 olyan pedagógus lesz, akinek a bére nem éri el a szeptember 1. előtti szintet. A kompenzációt a Klik tankerületi igazgatói egyénileg vizsgálják meg, október 5-éig és október 15-éig megszületik a döntés – magyarázta az államtitkár, hangsúlyozva, hogy a kompenzációt az érintettek novemberben esedékes fizetésükkel szeptember 1-jéig visszamenőleg kapják meg.

Felhívta a figyelmet arra, hogy a béremelkedés értékállóságát törvény garantálja, nincs meg egy olyan foglalkozási ág, ahol a számítási alap a minimálbér. Ha a minimálbér nő, automatikusan nőnek a pedagógusbérek is – mondta. Akinek eddig például hat túlórája volt, abból négyet a mostani rendszerben is beszámítanak – említett az államtitkár egy másik kérdést az új rendszerrel összefüggésben. Elmondta, arra is figyelni szerettek volna, hogy ne legyenek túlerheltek a pedagógusok, és a túlórák sosem tartoztak az alapbérhez.

Azt téves információnak nevezte, hogy az érettségiért ne kapnának majd pluszjuttatást a pedagógusok, és azt is, hogy nőttek volna a munkaterhek.

A törvény rögzíti, hogy a kötött munkaidőn belül mit lehet elszámolni, és ebben nincs olyan, amit eddig ne végeztek volna a pedagógusok – jelentette ki, hangsúlyozva, hogy semmilyen külön, központi szabály nincs a 32 óra nyilvántartására.

A KSZ előkészítésénél a szakszervezeti oldal kérte annak rögzítését a kollektív szerződésben, hogy senkinek az illetménye nem csökkenhet az új illetményrendszerbe való áttérésnél. Kérte továbbá, hogy a kollektív szerződés ismerje el túlmunkaként a 26 óra feletti tanítást, és fizessenek érte óradíjat. A szakszervezeti oldal azt is határozottan kérte, hogy a cafetériát mindenkire terjesszék ki. A Pedagógusok Lapja ezzel kapcsolatban megkérdezte, hogy az államtitkár asszony támogatja-e a szakszervezeteknek ezen javaslatait.

Hoffmann Rózsa úgy válaszolt: „A kollektív szerződéssel kapcsolatos tárgyalások folynak, mint ön is tudja, én is tudom. Megvárom, hogy mi az, amiben meg tudnak egyezni, mi az, amiben különbség marad, és utána fogok én csak állást foglalni ezekben a kérdésekben.” A cafetériával kapcsolatban „hasonló a válaszom. De azért örültem volna, hogyha a szakszervezet annyit mond, hogy elismeri, hogy ez jelentős béremelés a pedagógusoknak. Kérem önöket, hogy azért erről ne feledkezzenek meg. Ha van, vagy lesz egy-két olyan eset, ahol valami mínusz történik, az a kivétel. A jelentős túlmunkát pedig természetesen meg kell fizetni, tehát ezektől azért nem zárkozom el, azon felül, ahogy a jogszabály ezt szabályozza.” *PL-összeállítás*

A KRITIKÁTLAN SZERVILIZMUS JEGYÉBEN

Kényszertagság keletkeznék ott, ahol erre semmi szükség

A hónap kérdése címmel új rovatot indít a Pedagógusok Lapja. Ebben a pedagógustársadalmat az adott időszakban leginkább foglalkoztató kérdéseket tesszük föl közismert személyiségeknek, szakembereknek. Szeptemberben – egyebek mellett – a Nemzeti Pedagógus Kar létrehozásának híre váltott ki nagy felháborodást. Ezzel kapcsolatban Gerő András történész, Magyar György ügyvéd és Kolláth György alkotmányjogász véleményét kérdeztük.

Mint köztudott, megalakult a Nemzeti Pedagógus Kar előkészítő bizottsága, amelynek tagjai Dobos Krisztina, a Magyar Iskolaszék Egyesület elnöke, Balagó Zoltán, az egri tankerület igazgatója és Giber Vilmos, a Klebelsberg Középiskolai Kollégium kaposvári igazgatója. Felkérő levelüket Balog Zoltán humán minisztertől vették át.

A Pedagógusok Lapja kérdezi: Milyen célt szolgál a Nemzeti Pedagógus Kar létrehozása? Törvényesen működik-e majd, ha abba automatikusan és kötelező jelleggel minden pedagógust beléptetnek? Mit tehetnek a pedagógusok, ha nem akarnak a tagjai lenni?

Gerő András történész: A Nemzeti Pedagógus Kar a központi hatalom kontrolljellegét növeli. Azt szolgálja, hogy a központi hatalom egy újabb dimenzió megteremtésével ellenőrzése alá vonja a pedagógustársadalmat. Azért csinálják, hogy a kritikátlan szervilizmus legyen az uralkodó szellem. Én önmagában meglepőnek gondolom, hogy egy több mint két évtizede működő demokráciában kötelező legyen az ilyenfajta részvétel.

Magyar György ügyvéd: Ez része a mai kormány mindenre rátelepedni, mindent egy kézben tartani akaró politikájának. Nem csodálkozom ezen a reformon – még ha ez a kormány ki is iktatta a reform szót a szótárából. Ettől ez még az, mint minden más területen is. Egy célt szolgál, mindent, így ezt a foglalkozási szférát is a hatalma alá gyűrt. A létrehozásában elvben benne van az alkotmányos alapjogi sérelem lehetősége. Ennek feltárása alaposabb vizsgálatot igényelne. A jogsértések valódi tartalmát szakmailag fel kell tárni, és ha ez megtörtént, az Alkot-

mánybírósághoz lehet fordulni. (A PSZ az ügyben az Alkotmánybírósághoz fordult – a szerk.) Ez azonban egyénileg nem járható út, az egyénnek a rossz törvényeket is kötelessége betartani. Az Alkotmánybírósághoz való fordulás, a tiltakozás, a demonstrációk megszervezése, a sajtónyilvánosság megteremtése a szakszervezeti mozgalmak és az érdekvédők egységes és közös, szervezett fellépését igényli.

az eddigi híradásokból, fejleményekből kiolvasni nem lehet.

Nincs válasz a fő kérdésre: minek, kinek kell ez, mi a jó benne a tanári karnak? Nem érte, hanem ellene szerveződnének állami hatalma(sság)k szakmai áruhában. Csalárd árukapcsolással, a kinevezés szignálásához, azaz a tanári státus létehez kötött módon kellene most igent mondani arra, aminek lényege, értelme, hatóköre, szervezete, működése, vezérlése ismeretlen. Csak annyi látszik, hogy kényszertagság keletkeznék ott, ahol erre semmi szükség. Fenyegető jellegű, másodszándékú törekvés, gesztus ez, mely katonás logikával egy táborba, egy zászló alá terelné be: vasmarokkal, kibeszélés nélkül együtt tartaná a sokrétű pedagógusszakmát. Ennek a szakmának elég sajátképi szervezete van: egyesületektől a szakszervezeti formációkig. Ezek önkéntes alapon, valódi civil, társadalmi, érdekvédelmi és más, például szociális funkciók megvalósítására léteznek.

Nincs olyan közfunkció, amit félállami struktúra: jogszabály által életre lehelt közjogi szervezet, kamara kéne, hogy ellásson. Alaptörvényi kivonat a pedagógusokat érintően (is): „Magyarország biztosítja ... a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érde-

kében ...törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.” Súlyos visszalépés ez a '89-es alkotmányhoz képest, de létező korlát. Hasonlóképpen a tanári kart is alapjogként megilleti a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog, melyet hatalmi önkénnyel kreált (fizetős?) kényszertagság szükségtelenül, aránytalanul, alkalmatlan módon nem vonhat kétségbe.

Mit tehetnek a pedagógusok egyénileg, ha nem akarnak tagok lenni? Minden ésszerű módon, és amennyire lehet, nem pusztán elszigetelten, nem csak egyénileg jelezni kell: megalapozottan, felelősen nem volt mód a kinevezés „farvizén” állást foglalni abban, hogy érdemes-e muszájból szignálni a kari tagságot. Nem volt fair döntési helyzet, mert hiányzott hozzá minden lényeges információ.

Érdekvédelmi oldalról pedig az ellenállás szlogenje lehet: nem kérünk belőle, tessék az ötletet a világhálóról is eltüntetni, voltaképpen egy Klik(k) az egész.

Előkészület

Mint azt szeptember 6-án közölte a Köznevelésért Felelős Államtitkárság: megalakult a Nemzeti Pedagógus Kar előkészítő bizottsága. A Nemzeti Pedagógus Kar az állami és önkormányzati fenntartású köznevelési intézményekben dolgozó pedagógusok önkormányzattal rendelkező köztestületeként, szakmai testületként tanácsokkal, javaslatokkal, állásfoglalásokkal segíti a pedagógusszakmát érintő, tárca szintű döntések megszületését. Az NPK az oktatást irányító miniszter szakmai partnereként jogszabályok készítését, módosítását maga is kezdeményezheti majd. A jogszabály szerint a 2013. szeptember 1-jei hatálybalépését követően nyolc hónap áll a bizottság rendelkezésére a Nemzeti Pedagógus Kar szervezésének megszervezésére.

ÚJ CSENDES GENERÁCIÓ

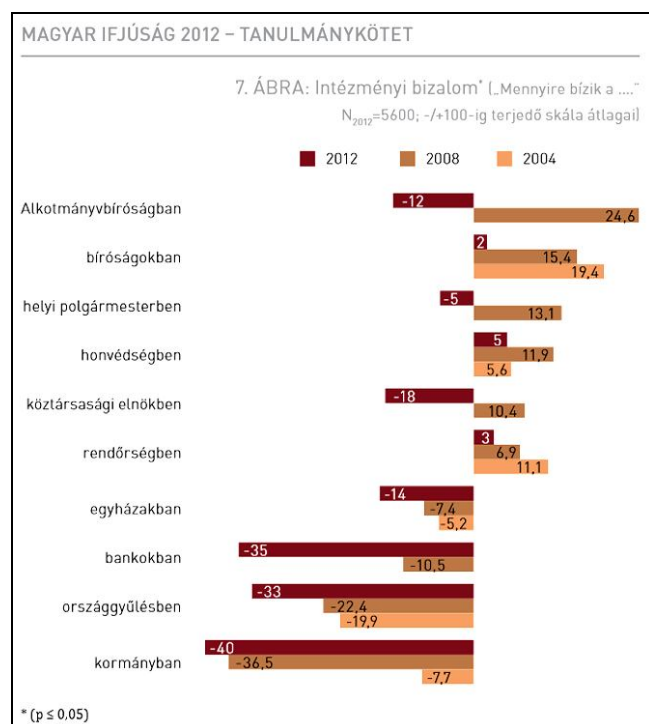
A magyar fiatalok befordultak, és lapítanak

Új csendes generációnak nevezték el a most 15–29 éves fiatalokat a nagyszabású Ifjúság 2012 kutatás készítői. A Horthy-korszak fiataljaira hasonlítanak a leginkább: a szüleik értékrendjét nem kérdőjelezi meg, a lázadás távol áll tőlük. A legszívesebben otthon ülnek, passzívan kivonják magukat a körülöttük zajló ügyekből. Kiábrándultak, és nagyjából fogalmuk sincs, mit hoz a jövő.

A mai fiatalok érzékelik a saját generációjuk problémáit, de nem tesznek semmit a változásért, egyre nő bennük a kilátástalanság érzése – így foglalta össze Székely Levente, a Magyar Ifjúság 2012 szerkesztője, hogy milyenek is ma a 15–29 éves fiatalok. A róluk szóló tanulmánykötetet szeptember 18-án mutatták be, az alapját képező felmérés a legnagyobb szabású és a legtöbb témát érintő vizsgálat a magyar fiatalokról, ráadásul nem csak pillanatképet ad: ugyanezt a vizsgálatot ugyanis elvégezték már 2000-ben, 2004-ben és 2008-ban is, vagyis a fiatalok életében és gondolkodásában bekövetkező változásokat is mérni lehet most már (például azt, hogy a mai fiatalok sokkal szebbnek tartják magukat, mint korábban).

Az eredmények alapján „új csendes generációnak” nevezték el a mostani 15–29 éveseket. Azt sokan tudják, hogy a világháború utáni generációkat Ratkó-gyerekeknek vagy baby boomereknek, az őket követőket X, Y majd Z generációnak szokás nevezni, de a szociológusok a két világháború között születetteknek is adtak egy összefoglaló nevet: ők a csendes generáció. Ezt a generációt stabil értékítélet, tradicionális gondolkodás, a kemény munkába vetett hit jellemezte. A világrendet, általában a világot nem igazán akarták megváltoztatni, inkább elfogadták olyannak, amilyen.

Székely Levente szerint leginkább rájuk hasonlítanak a mai fiatalok: simulékonyan alkalmazkodnak a fennálló rendszerhez (a jó állampolgárt például dolgozó, adót fizető emberként képzelik el), különösebb kritika nélkül elfogadják a szüleik értékrendjét: 46 százalékuk megfelelően tartja a szülei életesményét, és csak 10 százalékuk utasítja el, vagyis a lázadás nem jellemző rájuk. Igaz, az adatokból kiderül az is, hogy a budapesti fiatalok jóval lázadóbbak (29 százalék fogadja el a szülei értékrendjét), mint a vidéki városokban (47 százalék) vagy falvakban (52 százalék) élők.

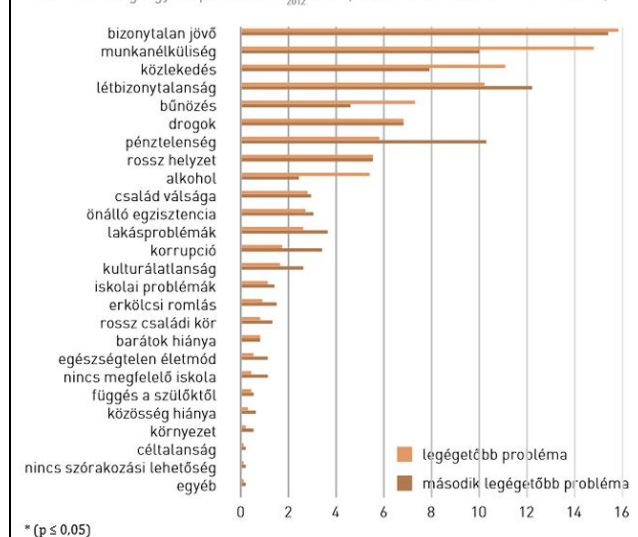

Magyar Ifjúság 2012 – tanulmánykötet
Forrás: Kutatópont

A fiatalok passzívak, szervezetekbe alig lépnek be, a politika nem nagyon érdekli őket, a véleménynyilvánítástól tartózkodnak. Székely Levente szerint „a politikai értékválasztásukat a semlegességre törekvés és a kimaradás” jellemzi. A közéleti-politikai témákkal kapcsolatos kérdésekre minden korábbinál kevesebben válaszoltak: részben azért, mert nem tudtak válaszolni a kérdésekre, részben azért, mert annyira bizalmatlanok, hogy nem akartak. Kétharmaduk egyszerűen nem válaszolt arra a kérdésre, hogy melyik pártra szavazna, csak 30 százalékuk mondta azt, hogy a következő választáson részt akar venni, és csak 19 százalékuk tekinthető biztos szavazónak. Abban is biztosak a fiatalok, hogy tesznek rájuk a politikusok: 78 százalékuk szerint a politikusokat szinte egyáltalán nem érdekli a fiatalok véleménye.

A fiatalok társadalmi intézményekbe vetett bizalma rendkívül alacsony (ebben különbözik a Horthy-korszakban születettektől). Nemcsak a kormányban, az Országgyűlésben és a bankokban nem bíznak, hanem – újdonságként – a köztársasági elnökben és az Alkotmánybíróságban sem, pedig ez utóbbi a legnépszerűbb intézmények között volt a rendszerváltás óta. A fiatalok ma annyira nem hisznek a rendszerben, hogy a demokráciát csak 40 százalékuk tartja a legjobb lehetséges rendszernek, viszont – bár akkor még csak kevesen éltek közülük – többségük nosztalgiával gondol a Kádár-rendszerre. Ezzel szemben a jelen legnagyobb problémájának a bizonytalan jövőt és a munkanélküliséget tartják.

5. ÁBRA: Az ifjúság legégetőbb problémái* („És a következő dolgok közül ma Magyarországon melyik az ifjúság legégetőbb problémája? 1. A legnagyobb probléma, 2. A második legnagyobb probléma” N₂₀₁₂=8000; a kérdésre válaszolók százalékában)

Magyar Ifjúság 2012 – tanulmánykötet

Forrás: Kutatópont

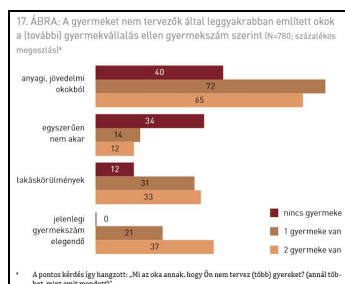
A fiatalok a szabadidejüket is passzívan töltik el, jórészt otthon ülnek, akkor is többnyire valamilyen képernyő – tévé, számítógép – előtt. Alig sportolnak, mert csak a harmaduk válaszolta azt, hogy iskolán kívül legalább hetente egyszer mozog valamit. Otthonról elmozdulni pedig nem akarnak, vagy nem tudnak: a 15–29 évesek 71 százaléka lakik még mindig a szüleinél (2008-ban ez az arány még 68 százalék volt, 2004-ben pedig 65%).

(Folytatás a 11. oldalon)

ÚJ CSENDES GENERÁCIÓ

(Folytatás a 10. oldalról)

Elég bizonytalanok, nem igazán tudják, mihez kezdjenek az életükkel: nehezen határozzák el magukat a házasságra, a gyermekvállalásra, de még egy párkapcsolatra is. Kimutathatóan nemcsak a házások (10 százalék), hanem a kapcsolatban élők aránya is csökkent, viszont többen lettek (10 százaléknyra nőttek) azok a fiatalok, akik soha nem akarnak gyereket, és nőtt az egyedül élők aránya is. A 15–29 évesek mindössze 15 százalékának van már gyereke.

Magyar Ifjúság 2012 – tanulmánykötet

Forrás: Kutatópont

A bizonytalanságuk ellenére viszont törekcsenek a rendezett életre, többnyire értéknek tartják a családot, a gyerekeket, a hazát. Bár a házassodásra a jelek szerint nehezen szánják el magukat, 63 százalékuk mégis házasként képzei el a jövőjét.

A jövőt elég pesszimistán látják: a munkában kevés jövőt látnak, holott 40 százalékuk dolgozik. A munkanélküliek aránya magas (25 százalék) a körükben, aktívan viszont csak 14 százalékuk keres munkát. A gazdasági válságnak nagyon is a tudatában vannak, és egyelőre nem látják a végét (utoljára 1994-ben látták a magyar fiatalok ennyire sötétnek a gazdasági helyzetet). „A céltalanság érzése erősödött 2008-hoz képest” – hasonlította össze az előző nagy kutatás adatait a frisszekkel Székely Levente.

Forrás: Origo

BALOG ZOLTÁN: A GYEREKSZEGÉNYSÉG EURÓPAI PROBLÉMA

A gyerekszegénység, a társadalom periferiájára szorulás nem az egyes országok problémája, hanem általános európai ügy, ami a jobb módú államokat is érinti – mondta az emberi erőforrások minisztere a Parlamentben rendezett, szeptember 19-i szakmai konferencián.

Balog Zoltán felhívta a figyelmet arra, hogy komolyan kell venni a gyerekszegénységet, mert beszűkíti az érintettek világát, bizalmatlanná teszi a környezetet és a benne élőket egyaránt. A miniszter közölte: a gyerekszegénység szorosan összefügg a szülők iskolai végzettségével, társadalmi státusával, az elégtelen lakhatási körülményekkel, a területi hátrányokkal és az etnikai hovatartozással is. Utóbbira utalva jelezte, hogy a cigány családok gyermekeit nagyobb arányban érinti a szegénység.

Arról is szólt, hogy a gyermekszegénység elleni küzdelem Magyarországon kormányokon átívelő program, még 2008-ban fogadta el az Országgyűlés. Hozzátette, szeretnék elérni azt is, hogy a célra szánt források, támogatások minél nagyobb arányban eljussanak az érintettekhez. Az idén már 47 Biztos Kezdet Gyerekház működik, és terveik szerint 2015-re további 50 ilyen ház kapcsolódhat be a felzárkózási programba. A gyerekházakban a halmozottan hátrányos helyzetű kisgyerekek (jellemzően ötéves korig) családjuk bevonásával kapnak segítséget a korai fejlesztésben.

Szeretnék elérni, hogy az ilyen szolgáltatásokat az állami ellátórendszer részévé lehessen tenni úgy, hogy közben ne vesszenek el a helyi értékek – tette hozzá.

A generációkon át öröklődő szegénység ellen csak hosszú távú – a fogantatástól az iskoláig, munkavállalásig tartó – programokkal lehet érdemi eredményeket elérni, ezért az éves pályázati rendszert feladat alapú finanszírozással szeretnék kiváltani – mondta.

A miniszter szólt az „együtt vagy külön” kérdéséről is, azaz arról, a gyerekeket szabad-e kiemelni a családjukból, hogy „megtörjék a szegénység ördögi körét”. Balog Zoltán szerint akik a „terepen” dolgoznak, tudják, hogy a családok bevonása nélkül nem lehet sikeres a gyerekek felzárkóztása.

Kovács Zoltán, a társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár azt mondta, mivel a gyermekszegénység összetett kérdés, ezért átfogó megoldásokat keresnek, amelyek vonatkoznak a gyerekházakon túl például a foglalkoztatás, így a munkahelyteremtés támogatására, a beruházások ösztönzésére a hátrányos helyzetű kistérségekben.

Az államtitkár tájékoztatása szerint a Biztos Kezdet Gyerekházak hároméves, előre tervezhető finanszírozási rendszerben működhetnek majd.

Németh Tamás, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) főtitkára is arra hívta fel a figyelmet, hogy a családok anyagi helyzete már a születéstől meghatározza a gyerekek fejlődését, ha ugyanis a szülők tudnak áldozni különböző tanfolyamokra, képzésekre, akkor a fiatalok élete egészen mást irányt vehet, mint a szegény, éhező családok esetében. Cselekvés hiányában felerősödnek a társadalmi különbségek – tette hozzá.

Vecsei Miklós, a programban részt vevő Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke azt mondta, segíteni „távgyógyítással” nem lehet, majd utalva a Biztos Kezdet Gyerekház nevére, úgy fogalmazott, hogy „jelenlét nélkül nincs kezdet”.

A gyermekéhezés leküzdésére indított programról szólva arra hívta fel a figyelmet, hogy a 90 százalékos elérési eredmény nagyon jó, ugyanakkor tapasztalata szerint a legszegényebb falvak egy része el sem indult a pályázaton.

Csete György Eörs, az Emberi Erőforrások Minisztériumának háttérintézménye, az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő főigazgatója elmondta, eddig 23 kistérségben 15 ezer gyerek kapcsolódhatott be a gyerekházprogramokba. A program egyik alappillérenek tekintik a kistérségekben és a gyerekházakban dolgozók képzését. Ennek intézményi akkreditálása augusztusban megtörtént. Így több ezer segítő szakmai képzése kezdődhet meg most októberben.

Beszámolt arról is, hogy a támogatáskezelőnél csaknem 270-en dolgoznak a több mint száz programon és projekten. Eddig mintegy 136 ezer pályázatot „kezelték” a támogatáskezelő munkatársai – tette hozzá.

Forrás: MTI

Minden ötödik másodpercben meghal egy gyermek a világon

Bár az elmúlt húsz évben csaknem felére csökkent a csecsemő- és kisgyermekkorú halandóság, még mindig öt másodpercenként meghal egy gyermek a világon – közölte az UNICEF, az ENSZ Gyermekalapja. A szervezet tovább harcol, mert a legtöbb esetben a halálokok elkerülhetők lennének. Egyszerű és olcsó eszközökkel is nagy eredményt érnek el: oltóanyagokat, gyógyszereket, szűnyoghálókat juttatnak el a veszélyeztetett területekre, valamint terhesgondozást és a szülési segítségnyújtást biztosítanak.

A csecsemők és kisgyermekek körében történt halálesetek száma 1990 óta az évi valamivel több, mint 12,6 millióról 6,6 millióra csökkent, azt a célt azonban, hogy 2015 végéig egyharmadára csökkenjen a halandóság, egészen bizonyosan nem sikerül elérni.

Még mindig túl sok az olyan gyermek, aki nem éri meg az ötödik születésnapját. Ez elfogadhatatlan, elsősorban azért, mert sokan olyan okokból halnak meg, amelyeket megakadályozhatnánk. Olyan bevált és alacsony költségű eszközökkel dolgozunk a gyermekéletek megmentésén, mint az oltóanyagok, a gyógyszerek, a szűnyogháló, a terhesgondozás és a szülési segítségnyújtás – mondta *Gudrun Berger*, az UNICEF Ausztria vezetője a pénteken közzétett ENSZ-jelentést kommentálva.

A világ minden régiójában csökkent 1990-hez képest a gyermekhalandóság. A hely azonban, ahova a gyermekek születnek, továbbra is döntő jelentőségű túlélési esélyeik szempontjából: ötből négy gyermek, aki meghal ötéves kora előtt, Dél-Ázsiában vagy Afrika déli részén születik. Az elhalálozások fele öt országban következik be: Indiában, Nigériában, Pakisztánban, a Kongói Demokratikus Köztársaságban és Kínában.

A leggyakoribb halálokok továbbra is a tüdőgyulladás (17 százalék), a koraszülés következtében fellépő szövődmények (15 százalék), a születés közben bekövetkező komplikációk (10 százalék), a hasmenéses megbetegedések (9 százalék) és a malária (7 százalék). Az öt éven aluliak haláláért az esetek 45 százalékában az alultápláltság a felelős. Évente mintegy egymillió baba számára a születése napja egyben halála napja is.

Az UNICEF szerint okot ad az optimizmusra, hogy számos ország elérte a gyermekhalandóság csökkentése terén kitűzött ENSZ-célt: Braziliában 1990 és 2012 között 77 százalékkal, Kínában 74 százalékkal csökkent a gyermekhalandóság. Különösen jelentős eredmény, hogy a hét legszegényebb ország – Etiópia, Banglades, Libéria, Malawi, Nepál, Kelet-Timor és Tanzánia – is 60 vagy annál többszázalékos csökkenést ért el.

Forrás: MTI

A pénz fontosabb, mint a szorgalom

A hallgatók szerint elsősorban a családi háttértől függ, ki mire viszi az életben

A K&H pályakezdők jóléti indexére vonatkozó felmérése során megkérdezett egyetemisták, főiskolások kicsivel több, mint harmada hisz abban, hogy a képességek és a szorgalom elég ahhoz, hogy valaki továbbtanulhasson. Sokan tartják meghatározónak az anyagi és a családi hátteret a továbbtanulásban, valamint az életben való boldogulásban.

Az államilag támogatott tanulmányait idén megkezdő, közel 59 ezer egyetemistáról, főiskoláról még nem tudjuk, mennyire lesznek elégedettek azzal az intézménnyel, szakkal, ahova felvették őket. Akik már valamelyik felsőoktatási intézményben tanulnak, azoknak többsége, 57 százaléka mondja, hogy azt tanulja, ami érdekli, és szívesen is teszi ezt.

A K&H pályakezdők jóléti indexére vonatkozó felmérése során megkérdezett diákok 85 százaléka úgy érzi, hogy az elmúlt egy évben nehezebbé vált a továbbtanulás. A megfelelő képességet és szorgalmat csak a megkérdezett diákok 35 százaléka gondolja elegendőnek a felsőoktatásba való bejutáshoz, 44 százalékuk pedig egyenesen úgy véli, hogy az anyagi körülmények határozzák meg a továbbtanulási lehetőségeket. Sokan, a diákok 44 százaléka vallja azt is, hogy elsősorban a családi háttértől függ, ki mire viszi az életben. Külföldi tanulás az egyetemisták 21 százalékának terveiben szerepel. Annak ellenére, hogy a magyarországi oktatási rendszert csak negyedük sorolja a magas színvonalúak közé Európában. A diákok több mint fele tervezi, hogy egy időre más országban fog munkát vállalni, míg a 19–29 év közötti aktív dolgozóknak csak 35 százaléka menne külföldre dolgozni.

A felmérés adataiból arra lehet következtetni, hogy a most felvett többsége sem csak tanulással tölti majd a következő éveket. Az egyetemisták, főiskolások 81 százaléka vállal legalább alkalmanként munkát. De úgy tűnik, ez még nem megy mindenkinél a szórakozás rovására, mert 44 százalékuk mondta azt, hogy elegendő időt tud szánni szabadidős tevékenységekre. A tanulmányai költségeit a diákok 19 százaléka fedezi diákhitelből.

A K&H felmérte a pályakezdők jóléti indexét

A K&H a pályakezdők jóléti indexének megállapításához negyedévente 500, 19 és 29 év közötti fiatal kérdez meg interneten kiküldött kérdőív segítségével, melyet a válaszadók önállóan töltenek ki. A megkérdezés a városi népességre terjed ki, és reprezentatív a nem, a korcsoportok, a befejezett iskolai végzettség és a régiók, illetve településtípus tekintetében. A válaszadók az élet számukra legfontosabb területeit értékelik aszerint, mennyire elégedettek, és mit várnak a jövőtől. A felmérés eredményeiből a K&H negyedévente teszi közzé a pályakezdők jóléti indexét.

Már nem csak dolgozni akarnak a magyarok Nagy-Britanniában

Az elmúlt években folyamatosan nőtt azok száma, akik 18 évesen indultak el a szigetszágba. Öt év alatt több mint a duplájára nőtt a nagy-britanniai egyetemre, főiskolára felvételizők száma, igaz, a magyar diákok így sem jelentkeznek tömegével a szigetszág felsőoktatási intézményeibe – derül ki az Eduline.hu oldal összeállításából.

Az Egyesült Királyság Magyar Diákszövetségének friss adatai szerint 2008-ban

310-en felvételiztek Magyarországról, és 192-en jutottak be, 2012-ben azonban már 519-en jelentkeztek valamelyik brit egyetemre vagy főiskolára, és 329-en kezdtek meg tanulmányaikat. A felvételizők száma az idén ugrott meg igazán: 719-en adták be a jelentkezésüket, közülük várhatóan 433-an kezdenek meg az egyetemet (a végleges felvételi adatok a felmérés időpontjában még nem voltak elérhetők).

Az Eduline.hu szerint a magyar diákok körülbelül 70 százaléka Angliában és Walesben, 30 százalékuk pedig Skóciában tanul. Itt felülreprezentáltak a magyar egyetemisták: ennek egyik oka alighanem az, hogy Skóciában nincs tandíj, míg Angliában akár évi 9 ezer fontot (3 millió 287 ezer forint) is kérhetnek az intézmények – igaz, a legjobbak tandíját akár teljes egészében fedezheti az ösztöndíj.

Az emberiség történelmi lépése a csillagközi térbe

Elhagyta a Naprendszert az első ember építette szerkezet

Az ember építette első szerkezetként a Voyager-1 elhagyta a Naprendszert. Az amerikai űrkutatási hivatal, a NASA mind- eddig nem foglalt hivatalosan állást a hónapok óta tartó vitában arról, hogy az 1977-ben útnak indított űrszonda valóban átlépett-e már a csillagközi térbe. Ed Stone, a Voyager-csapat vezető tudósa szeptember 12-én azonban megerősítette az Iowai Egyetem tudósainak a Science tudományos folyóiratban újabb adatok alapján megjelenő eredményét, amely szerint az űrszonda 35 évi utazás után, 2012 augusztusában elhagyta a Naprendszert.

„Most, hogy új, perdöntő adataink van- nak, úgy véljük, ez az emberiség tör- ténelmi lépése a csillagközi térbe” – fogalmazott Ed Stone, aki szerint a NASA Voyager-csapatának időre volt szüksége ahhoz, hogy elemezze és ér- telmezze az újabb megfigyeléseket.

„Most azonban már meg tudjuk válaszolni a mindannyiunk által feltett kérdést, miszerint ott vagyunk-e már? Igen, ott vagyunk” – idézte a tudóst a dpa német hírügynökség, amely megjegyezte, hogy Stone nem szerepel a Science friss számában megjelent tanulmány írói között, a cikket Don Gurnett, a NASA Voyager-projektjének mérésiiben közreműködő Iowai Egye- tem kutatója jegyzi vezető szerzőként.

A Voyager-1 1977. szeptember 5-én indult útnak, testvére, a Voyager-2 két héttel korábban. Az ikrek tu- dományos célja a Naprendszer külső bolygóinak – a Jupiternek, a Szaturnusznak, az Uránusznak és a Neptunusznak – a megfigyelése volt. Eredeti küldetésüket 1989- ben befejezték, de azóta is száguldanak tovább.

A frissen elemzett adatok szerint a Voyager-1 2012-ben valóban elhagyta a Naprendszert – ahogy azt tudósok egy része már korábban is állította. Az űr- szonda 60 ezer kilométer/órás sebes- séggel száguld, jelenleg mintegy 19 mil- liárd kilométerre jár.

A rendkívüli távolság miatt az általa küldött rádiójelek több mint 17 óra alatt teszik meg az utat. (A valamivel

lassabban és más irányban haladó Vo- yager-2 manapság 15 milliárd kilomé- terre van a Földtől, de korábbi indítá- sának köszönhetően ő a leghosszabb ideje folyamatosan üzemelő űrszonda.)

Tudósok a Voyager-1 által 2012. augusztus végén küldött adatok elem- zésekor lettek figyelmesek arra, hogy drasztikusan csökkent a Nap által gene- rált töltött részecskék száma, ugyanak- kor a csillagközi részecskék száma hoz- závetőleg 10 százalékkal nőtt.

E két tényező alapján már akkor sokan úgy vélekedtek, hogy a Voyager-1 átlépett a csillagközi térbe, voltak azonban, akik azt hangsúlyozták, hogy mivel az űrszondát körülvevő mágneses tér orientációja nem változott, a Voya- ger-1 még mindig a Naprendszer fenn- hatósága alatt áll.

A Voyager olyan helyeken jár a világűrben, amelyeket előtte még egy szonda sem ért el. Ez egyike a tudománytörténet legjelentősebb vívmányainak

A részecskesűrűség mostani, per- döntő meghatározását csak újabb – idén áprilisból és tavaly októberből származó – mérési adatok tették lehe- tővé. Az eredmény: a részecskesűrűség megfelel a csillagközi térben vártaknak. Donald Gurnett szerint egyértelmű, hogy a Voyager-1 áthaladt a napszelet a csillagközi szélről, a csillagközi gáz atomjaitól, részecskéitől elválasztó he- liopauzán.

„Vélhetően 2012 augusztusában” –

fogalmazott. A Naprendszer határát ezek alapján a Naptól hozzávetőleg 18 milliárd kilométerre lépte át, ami a Nap és a Föld közötti távolság mintegy 121-szerese. Bár a heliopauzán túl már valóban a csillagközi tér található, a Nap gravitációs ereje még hosszan érezteti hatását.

John Grunsfeld, a NASA tudományos igazgatóságának vezetője emlékezte- tett arra, hogy a Voyager olyan helye- ken jár a világűrben, amelyeket előtte még egy szonda sem ért el. „Ez egyike a tudománytörténet legjelentősebb vív- mányainak” – jegyezte meg. Ahogy a szerkezet előrenyomul a csillagközi tér- ben, új fejezetet nyit a tudományos álmokban és az emberiség vállalkozá- saiban.

A Voyager-1 várhatóan 2020-tól egyre nehezebben tudja majd biz- tosítani energiaellátását, 2025-re pedig teljesen kifogy az öt mű- ködtető radioaktív plutóniumból. Kozmikus útja azonban ezt köve- tően sem ér véget, és több mint 38 ezer év múlva halad el a következő csillag, a gyengén fénylő AC+79 3888 katalógusjelű nap mellett a Kis Medve csillagképben.

Arra a legkevésbé sem valószínű esetre, ha idegen civilizációk találko- zának a földi hírvívővel, a Voyager- ikrek egy-egy arannyal bevont lemezt visznek magukkal. A korong címe A Föld hangjai. A lemezhez lemeztárolót, ah- hoz pedig használati utasítást is mellé- kelt a NASA 1977-ben. Forrás: MTI

Pályázat a Világegyetemről diákoknak

A világegyetemhez, illetve az űrkutatáshoz kapcsolódó téma kidolgozására hirdet pályázatot 8–18 év közötti diákoknak a Science Center Közhasznú Alapítvány, az alkotásokat november 17-ig várják.

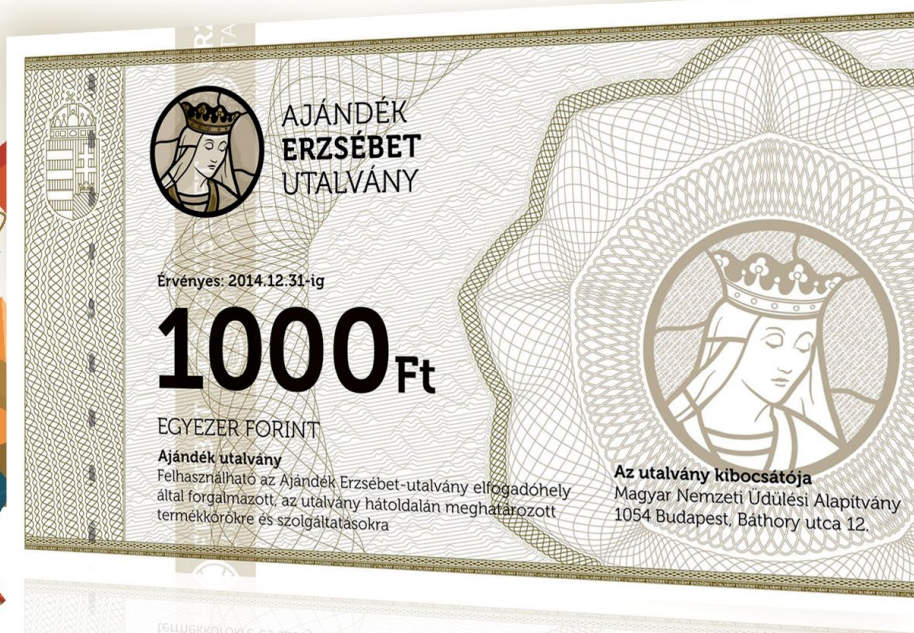
A pályázóknak a világegyetemhez, illetve az űrkutatáshoz kapcsolódó, tetszés szerint választott témát kell kidolgozniuk egy A3-as méretű papírlapra. A kivitelezés módja szabadon választott, az alkotás lehet rajz, festés, tartalmazhat szöveget, de fényképekből, újságcikkekből összeállított montázst is elfogadnak. A pályázatokat háromtagú bizottság bírálja el, tagja Farkas Bertalan úrhajós, Both Előd, a Magyar Asztronautikai Társaság alelnöke és Gregus Anikó, a Babilon Center intézményvezetője. Az elkészített munkák legjobbjából a Babilon Centerben kiállítás nyílik. További részleteket a pályázatról a babiloncenter.hu oldalon olvashatnak az érdeklődők.

Forrás: MTI

ERZSÉBET UTALVÁNY CSALÁD

Gondolt már az év végi ajándékozásra?
Ajándék Erzsébet-utalvány
már élelmiszerre is!

Motiválja Ön is dolgozóit év végén vagy jutalmazza üzleti partnereit és rendeljen Ajándék Erzsébet-utalványt!

Az aktuális elfogadóhelyi kedvezményekről honlapunkról tájékozódhat!

Rendelje meg most!

www.erszebetutalvany.hu

A GYERTYA CSONKIG ÉGETT

Emlékezés dr. Kocsis Józsefre (1937–2013)

Bármennyire tudjuk, hogy az emberi élet véges, mégis megrendülünk, ha suhint egyet a nagy kaszás. Még inkább így van ez, amikor olyan személy távozik közülünk, mint *Kocsis József*, akit jól ismertünk, és sokra becsültünk.

Rá emlékezve szembeötlők kollégánk *kiváló emberi és szakmai erényei*: szerény, visszafogott habitusa, szuverén, önértékes, kritikus alkata, holtig tartó önművelő képessége, elméleti igényessége és értő, következetes, innovatív gyakorlati munkálkodása, a társadalmi-pedagógiai progresszió feltételein és magas színvonalú szolgálata (42 éven át), meglepően árnyalt és élményt varázsoló szak- és szépirodalmi tevékenysége.

A kaposvári születésű, Pécsen nevelkedő Kocsis József *tanítóként* öt éven át tanít összevont osztályokat a baranyai kistelepülések iskoláiban. *Olasz* községben és *Pécsváradon* – már iskolaigazgatóként – helyi nevelési rendszer kialakítására bátorítja tanító- és tanártársait a hatvanas évek végén, nevelésszociológiai vizsgálatokon térképezi fel a településen élők hagyományait, szokásait és életviszonyait, hogy ezek ismeretében erősítse az intézmény nevelőhatását. Első tanulmánya a Baranyai Művelődésben jelenik meg 1968-ban, első esszéjű kötete pedig 1979-ben *Szeptembertől júniusig* címen a Tankönyvkiadónál, hogy azután mintegy 80 publikáció kövesse ezt a szaklapokban. Említett kötetének vezérfonala: az iskolaigazgató feladata az oktatáspolitikai feladatok és a helyi körülmények egyeztetése útján a távlatok kitűzése, a munkatársak mozgósítása a végrehajtásra, a megvalósítás ellenőrzése, értékelése. Közben a pécsi főiskolán megszerzi a magyar-történelem szakos diplomáját, Szegeden a pedagógiai szakot abszolválja, Debrecenben pedig egyetemi doktorrá avatják.

Kocsis József kemény küzdelmekkel és szép sikerekkel teli *nagy élménye a szentlőrinci gáspári hagyaték* megőrzése és továbbfejlesztése 1981-től 1989-ig, a 20 éven át prosperáló iskolakísérlet befejezéséig. Amikor 1981-ben *Gáspár László* lemond kutató-kísérleti és iskolaigazgatói posztjáról, Kocsis Józsefet kéri fel az utódlásra. Ekkor már közel két évtizede ismerik egymást, s a '60-as évek végétől közeli, „egy húron pendülő” munkatársak lettek. Kocsis József *érti és fenntartás nélkül elfo-*

gadja Gáspár László rendszertani elképzelését: a nevelés területeinek az „össztársadalmi gyakorlat” lényegi tendenciáit, alapvető irányait kell „leképeznie”, s ezzel meghaladni az egyoldalú személyiség iskoláját. Miként érti és elfogadja azt is, mi az, hogy emberi teljesség: gyakorlatközpontú nevelésfelfogás; négy egyenértékű alaptévkénység; tudományos világkép, tantárgyi rendszer, komplex tananyag; értékorientáció és értékközvetítés; problémacentrikus ismeretsajátítás; nevelési eredmény stb.

Kocsis József azért vállalta az akkor már ország-, sőt Európa-szerte ismert kísérleti iskola folytatólagos szervezését, irányítását, hogy *további értékkel gyarapítsa azt*. Így kerül sor a még méltóbb külső környezet kiépítésére, a módszertani kultúra elmélyítésére, az önképzés lehetőségeinek, a belső nyilvánosság fórumainak fejlesztésére, a kutató-fejlesztő munka széles körű és meggyőző kommunikációjára, az adaptáló iskolák szakmai segítésére.

A közös munkálkodás közepette elkészül a *két* – nagyon várt *alaplíra* (Gáspár László: A szentlőrinci iskolakísérlet I. és Kocsis József: A szentlőrinci iskolakísérlet II. Mindkettő: Tankönyvkiadó, Bp., 1984.). Megépítik – kizárólag saját iskolai erőforrások felhasználásával – az *orfűi diáktábor*t. Kocsis József – Gáspár László és mások támogatásával – megalapítja a *Kemény Gábor Iskolaszövetséget*, hogy e keretben is tömörüljenek az iskolakísérlet támogatói. Az ő alapítói igyekezetével és főszerkesztői munkálkodásával kel életre az *Embernevelés* című országos folyóirat is.

A '70-es évek közepén olyan gondok súlyosbítják a helyzetet, mint a kísérleti tevékenység honorálásának, a sajátos munkaerő-gazdálkodásnak, a termelt értékekkel való gazdálkodásnak – bizonytalanságérzetet és bizalmatlanságot keltő – jogi rendezetlensége. A megyei párt végrehajtó bizottsága 1976. június 22-én napirendre tűzte az iskolakísérlet helyzetének értékelését, ahol elhangzik: a kísérlet folytatása csak belső, iskolai igény; az iskola nem illeszkedik a megye köznevelési rendszerébe; 1978-ban *le kell zárni*. Ám a megyei első titkár és az illetékes miniszterhelyettes másként gondolta, hangsúlyozva, hogy az *isko-*

lakísérletet mindenképpen *folytatni kell*.

Ilyen körülmények között éri meg a szentlőrinci iskolakísérlet a rendszerváltás évét, és – ahogy Kocsis József fogalmazott – „*történelmi balszerencse*”, de a végét is. És úgyszintén ekkor hangzik el a rettenetes kijelentés: „Elég volt a kísérletezgetésből, most már dolgozni kell!”

Kocsis József még nyolc évig az iskola élén marad, hogy azután 1997-ben nyugdíjba vonuljon. Hátralévő 16 évében folytatja és elmélyíti *irodalmi munkásságát*. „...életem sorsfordító élményei, magánéleti válságom, az értékek átrendeződése, az öregedés később, ezek találták meg a versben az alkalmas önkifejezési módot. Ma a kisprózákat érzem leginkább magamhoz illőnek. És ha időm volna elegendő: a regényt mindegyiknek előttem” – írta a 2011-ben megjelent *Belső tájakon* című verseskötetében.

Saját pályáját úgy jellemzi: „Az én életem nem volt más, mint a hatalommal való ütközések végeláthatatlan sora. Nem epizódok az életemben, hanem az életem maga.” Ám röstellne az egyre szaporodó kései ellenállók sorába beállni, ezért rögzíti: „Valójában engem nem üldözött senki a kádári világban, és sohasem éreztem úgy, hogy üldöztetésben van részem. Ellenkezőleg: szabadnak éreztem magam...” Sohasem kérkedett vele, de mindig elkötelezett baloldali volt, s az is maradt.

Kocsis József konfliktusos, ugyanakkor fölöttébb termékeny s alkotó pályáján nem hiányoztak a *hivatalos elismerések* sem az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetésétől (1972) a Kiadói Főigazgatóság két nívódíján (1980; 1985), az Apáczai Csere János-díján (1984) és az Arany Katedra-díjon (1997) át a szentlőrinci díszpolgár címig (2012).

Fentebb említett verseskötetében, annak Napraforgó című versében olvasható: „...a vén napraforgó // áll roskatag, // mint aki tudja: // nincs haladék, // s egy csak a gondja: // hogyan, miképp? //

A kedves kollégánk, nekem (is) kitűnő harcostársam, érezte, hogy „*nincs haladék*”. Ám egyetlen gondja végül is megoldódott... Hátrahagyva, bejezve gazdag és értelmes életét.

Dr. Bernáth József
ny. egyetemi docens

Szüdi János

HA ÉN PEDAGÓGUS LENNÉK

Miután az erkölcstanórákon minden ötödikes megtanulhatja, miszerint a sok befogadott nép bomlasztotta szét az országot, csak remélni lehet, igaza lesz Vekerdy Tamásnak: a sok felesleges ismeret kihullik a gyermeki agyból. Mert nem a tótok, a zsidók, a cigányok, a svábok miatt akadnak nehézségek hazánkban, hanem a felelőtlen, szűk látókörű politikusok miatt. Azok miatt a politikusok miatt, akik vették a bátorságot ahhoz, hogy saját érdekeiket a köz érdekei fölé helyezték. Akik vették a bátorságot ahhoz, hogy álságos ideológiákra építve kettéválasszák az országban élőket, szétverjenek családokat, barátságokat. Akik vették a bátorságot ahhoz, hogy kiüldözzék az országból azokat, akik nem szeretnék alattvalóként élni. Akik vették a bátorságot ahhoz, hogy mindent megszálljanak, amihez hozzáférnek, s minden közpénzforrásra rátenyereljenek.

Talán még soha nem hárult ilyen felelősség a pedagógusokra, mivel nekik kellene megmagyarázniuk tanítványaiknak a független polgári lét lényegét, a szabadságjogok tiszteletének szükségességét, a szoli-

daritás összetartó erejét, az európai identitás nagyszerűségét. Vajon elvárható-e a pedagógusoktól ez a helytállás? Vajon képesek lehetnek-e a pedagógusok – akik közül sokan ezt a hatalmával minden képzeletet felülmulóan visszaélő baráti társaságot támogatták – ilyen helytállásra? Nehéz ezekre a kérdésekre megadni a választ. Sőt nem is lehet megadni ezekre a kérdésekre a választ. Nem, mert ma a pedagógusok alkotják a legkiszolgáltatottabb értelmiségi csoportot.

Többségük egy állami hivatali gépezet csavarjává vált, akiknek minden lépését nyomon követi az állam fizetett képviselője, a miniszter által kinevezett igazgató, akiknek számot kell adniuk minden tanítási óráról a pedagógiai rendszert feladatait ellátó szakfelügyeletnek, akiket bekényszerítettek egy köztestületbe, amely etikai felelősségre vonás terhe mellett megtiltja számukra, hogy éljenek a szólásszabadság jogával. Akik nem tudnak munkahelyet változtatni, mivel minden állami iskola egy munkahely lett, mivel minden állami pedagógusnak ugyanaz a személy a munkáltatója.

Mégis ez az egyetlen értelmiségi csoport, amelynek huszonöt év állt rendelkezésre ahhoz, hogy megtapasztalják, milyen dolog felelősen dönteni, milyen érzés szabadon gondolkodni. Mégis ez az egyetlen értelmiségi csoport, amely közvetlenül megtapasztalhatta, miképpen lehet álságos ígéretekkel évekig hitegetni százötven ezer embert, hogy elaltassák éberségüket, miképpen lehet azt követően, hogy minden szabadságjogukat elvették, ezüst krajcárok helyét üvegyöngyökkel fizetni. Talán rájönnek a pedagógusok arra, hogy tizenötezer ember pótolható, százötven ezer ember nem. Talán rájönnek a pedagógusok, hogy, ha összefognak legyőzhetetlenek.

Ön mit gondol? Összefognak a pedagógusok? Képesek lesznek helyt állni a pedagógusok? Ön tudna válaszolni ezekre a kérdésekre? Ön mit tennie, ha pedagógus lenne?

(A cikk szeptember 16-án megjelent a Népszavában)

A SZÜLŐI JOGOK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK EURÓPAI CHARTÁJA

1. A szülőnek joga van ahhoz, hogy gyermekét megkülönböztetés-től mentes társadalomban nevelje fel, amelyben nem számít a bőrszín, a nem, a származás, a társadalmi háttér, az esetleges fogyaté-kosság, a nemzetiség, a hit, a nemi beállítódás vagy a gazdasági helyzet.

2. A szülő kötelessége, hogy gyermekét a mások iránti felelősségre és egy humanista világra nevelje.

3. A szülőnek joga van ahhoz, hogy elismerjék szerepét mint gyermeke elsődleges nevelője és oktatója.

4. A szülő kötelessége, hogy felelősséggel nevelje gyermekét, és ne hanyagolja őt el.

5. A szülőnek joga van ahhoz, hogy az oktatási intézményrendszer minden szolgáltatásához teljes hozzáférése legyen gyermeke szükségletei, tehetsége és sikerei alapján. Mindenkinnek joga van az általános oktatáshoz és szak-képzéshez.

6. A szülő kötelessége, hogy egyenrangú partnerként elkötelezze magát gyermekei oktatásában, és ennek megfelelően viszonyuljon az iskolához.

7. A szülő joga, hogy minden olyan információhoz szabadon hozzáférhessen az oktatási intézményekben, amelyek saját gyermekét érintik.

8. A szülő kötelessége, hogy minden olyan információt megadjon az iskola számára, amelyek a tanulmányi célok eléréséhez szükségesek, amely célokat a szülő és az iskola közösen határoz meg, elérésükért közösen dolgozik.

9. A szülő joga, hogy olyan oktatási formát válasszon, amely a legközelebb áll saját meggyőződéséhez, az általa a gyermeknevelésben fontosnak tartott értékrendhez, továbbá szabadon választhat oktatási intézményt a demokratikus alapelvek figyelembevételével.

10. A szülő kötelessége, hogy megfelelő információkra épülő és tudatos döntéseket hozzon azzal kapcsolatban, hogy gyermekei milyen oktatásban részesüljenek.

11. A szülő joga, hogy olyan iskolai körülmények közé járassa gyermekét, amely megfelel vallási, filozófiai és pedagógiai értékrendjének. Az oktatási intézményrendszer köteles a gyermek lelki és kulturális háttérét tiszteletben tartani.

12. A szülő kötelessége, hogy más emberek és a más értékrend szerint élők iránti tiszteletre és a másság elfogadására nevelje gyermekét.

13. A szülőnek joga van ahhoz, hogy állami források igénybe-vételével fedezze gyermeke oktatásának költségeit. Ez magában foglalja az ingyenes oktatáshoz való jogot tanköteles korban.

14. A szülőnek kötelessége, hogy idejét és személyes elkötelezettségét is biztosítsa gyermeke és az őt oktató iskola számára, hogy segítse a tanulmányi célok elérését.

15. A szülő joga, hogy közvetlen befolyása legyen a gyermekét oktató iskola belső politikájára, szabályaira és működésére.

16. A szülő kötelessége, hogy személyes részvételével segítse gyermeke iskoláját mint a helyi közösség fontos részét.

17. A szülőnek és szervezeteiknek joguk van, hogy aktívan részt vegyenek az oktatásirányítás minden szintjén az oktatáspolitikai alakításában.

18. A szülő kötelessége, hogy demokratikusan választott, képviseleti joggal rendelkező szervezeteket hozzanak létre minden szinten önmaguk és érdekeik képviselőit.

19. A szülőnek joga van ahhoz, hogy magas szintű, a közszféra által nyújtott oktatási szolgáltatásokat vehessen igénybe.

20. A szülő kötelessége, hogy segítsék egymást saját képességeik fejlesztésében mint elsődleges oktatók és nevelők és mint egyenrangú partnerek az iskola és a család kapcsolatában.

